

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

den offentlige Examen i Sorø Akademis Skole

i Juni og Juli 1875.

- Indhold: 1. Professor L. Smiths Selvbiografi, skreven 1788 til hans Ven Marskalk Joh. v. Bülow. Meddelt af Overlærer J. H. Bang. (Sluttet.)
2. Efterretninger om Skolen og Opdragelsesanstalten. Af Rektor, Prof. Dr. Tregder.
-

Sorø.

Trykt hos V. Køhr.

Professor **L. Smiths** Selvbiografi,

skrevet 1788

til

hans Ven Marskalk **Joh. v. Bülow.**

Meddelt

af

J. H. Bang.

(Sluttet.)

Endnu noget om Nyekiøbing. Der var ved Skoelen en gammel Mand, som var tredie Lektie Høerer, havde da jeg kom der 27 Aar været ved Skoelen, og de 7 siste Aar, som Subrektor forestaaet den. Han havde Kone og havt endeel Børn, hvoraf 3 levede, og højest 150 Rdr. om Aaret. Naturligens var hans Forfatning, sørgelig. Jeg lærte snart at kiende ham, som en ypperlig Skoele Mand, og ret skabt til det Arbeide; han havde uagtet alle sine Gienvordigheder endnu megen og udmerket Siels Munterhed, og overordentlig Kraft og Lyst til at tumle med Drengene. Jeg calfatrede strax med Bispens Minde Skoelen om, foreenede tredie Lektie, hvor han læste med Mester Lektie, og vi læste nu hver sine 3 Dage om Ugen. Han var ikke *Magister* og altsaa intet Haab for ham til videre Befordring. Ved min Nærværelse i Kiøbenhavn taelde jeg krafteligen om ham til adskillige, og fik af *Professores* Løfte om de vilde erklære i Faveur af ham, at han *absens* maatte faae Magister Graden mod et *specimen*. Da jeg kom hjem, fik jeg ham til at sætte en Ansøgning op, som reyste ind til Menneskene; og da jeg med alle reyste til Soes til Kiøbenhavn fik jeg ham med, at de kunde see hans gamle Hoved. Ansøgningen blev bevilget, han skrev sit Specimen, og *Professores Philologiæ* gave ham *in corpore* den Attest, dette var det bedste de havde faaet af nogen. Han blev da Magister. Jeg tog ham med til Fredensborg, da jeg for Afreysen til Trondhiem var der siste Gang: jeg var først hos Guldberg, og bad ham blant andet hielpe denne Gamle, det lovede han, og det siste Ord jeg sagde ham var i det jeg gik ud, glem ey den

Gamle Kruuse, han gav mig sin Haand derpaa, og jeg gik. Kruuse kom da ind til ham, og han lovede ham at giøre sit Bedste. Dette gjorde han og, vilde først have skaffet ham et par Hundrede Rdrs. Tillæg af Odensee Gymnasium, og gjort ham til *Conrector* i Nyekiøbing; dette fandt Modstand af andre og gik overstyr. Imidlertid havde Luxdorph, Balle, Janson og lovet mig at sørge for ham; 2 Aar efter lykkedes dette først, og han blev *Conrector* i Viborg, hvor han nu lever, og hugger sig igiennem, som han kan, dog altid meget lykkeligere end forhen. Maa-skee kunde han endnu engang giøre et Skridt til Forbedring, om han ey forinden gjør det i Graven. Han burde fremfor andre havt Roeskilde. Det er en god ærlig Siel, og en herlig Skoelemænd.

I Kiøbenhavn var jeg en 10 a 12 Dage før Afreysen til Trondhiem, og logerede hos en Ungdoms Ven af mig, som jeg for længe siden burde have nævnet, Svendsen *) heder han; og da han havde rumelige Værelser var jeg der med mit hecle Huus. Han var den Gang endnu lykkelig ved nogen Formue, han havde, det vigtigste han burde have havt havde en nedrig Syster narret ham fra, da de efter begge Forældres Død skiftede med hinanden. Han har det skarpeste Hoved, jeg har kiendt, har i sær opoffret sig til de mathematiske Videnskaber, Gens agtede ham saare høyt, sagde mig han havde i Recension Svendsen har skreven i *Litt: Journalen* over Professor Krebs Mathematik, funden Bemærkninger, han ikke havde seet af nogen Mathematikus før, og min Overbeviisning er det, han er den Mand, der skulde kunne giøre Epoche, som Skribent i de mathematiske Videnskaber i Danmark. Han var den Gang stedse i Velstand, og jeg var stedse fattig; men altid vare vi sammen, og han gjorde mig mangfoldige Tjenester, som han ret greb og opsøgte Leyligheden til. Han skaffede mig endog Penge til Laans som han selv laante, *caverede* for andre, kort ingen Broder kunde være den

*) Andreas Svendsen f. 1757, † 1802 som Landmaaler.

anden mere opoffret end han var mig. Han vovede sig endog saa yderlig, at han nær var komen i den værste Fortræd ved en Betalings Termin, og naturligviis jeg med, dersom ey Skiebnen havde, som jeg siden skal fortælle, havde sat mig i Stand til at afbetale min Kiøbenhavnske Gield, og med det samme til ham alt, hvad han havde laant mig og *caveret* for.

Han var stedse *Revisor* af mine Arbeider, og blant andet har han udarbeidet den § i min Siele Lære, som handler om Synet, det er § 11 og 12, paa den 7de Anmerkning nær, som er min egen; det andet i disse 2 §pher har han skreven Bogstav for andet, og kan sige som skrevet staaer: *hos ego versiculos feci tullit alter honores*. Han var Mathematicus, og jeg ikke, og da jeg følte jeg kunde ey afhandle denne Lære, saa godt som han, fik jeg ham til at gjøre det. De er nu tredie Mand, Ven, som veed dette Mysterium, og Efterkomerne bør viide det. Hovedtrækkene i hans Karakter er Ærlighed, almindelig Velvillighed, Uegennyttighed, Maadelighed — han er det meest afholdende Menneske jeg har kiendt, men den Særhed havde han, jeg kunde aldrig faae ham til at holde Omgang og gjøre Bekiendskab med Folk, som kunde biedrage til hans Lykke, ved det de kiendte ham. Janson er fast den eeneste, han blev ret nøye kiendt af. En Svaghed havde han, som jeg dog nu og da bemerkede, og det var nogen Ansatz til at blive avindsyg over mig syndige Menneske, som han dog havde saa mange Fortrin for, men *quisque suos palimur manes*, og dette var kun enkelte Øyeblikke — hans sande herlige Karakter, den ikkun overvættets store Lidelser skal kunne rokke viiste sig altid i det heele. Hans maledidede Syster, en Præste Kone i Flensborg, snoede ham ind i et Bekiendtskab med et Fruentimmer, som han da og har giftet sig med, fordi han troede dette saa burde være, hendes Familie har siden *complet* ødelagt ham, hvad hans Oekonomie angaaer: han kan, da han er arbeidsom og opfinderisk, ærlig og driftig reyse sig igien, han er ikke ved Ødselhed, men ved God-

troenhed, og ved at ville gjøre mere for sin Kones Slegt end han kunde og burde komet i megen Nød. Hans Genie og Fliid behøver kun nogen Understøttelse, og Danmark skal i ham have en saare gavnlig jeg tør sige merkelig Mand. Det er ham, som har Anlegget for med Nodefabrikken hvorom jeg har tilskreven min Ven; og kommer jeg i Nærheden skal jeg vist styre alt til det gode i dette Stykke. Han har paa nogen Tiid været vred paa mig da han troer jeg kunde hielpe ham og vil ikke; og var dette saa, da havde han Ret til at slaae mig ihjel; men see, jeg er en arm Dievel, er som en kort anbudnen Lænke Hund, der med den bedste Villie til at æde alle Mennesker, kan intet gjøre uden, giøe.

Ved min Ankomst til Kiøbenhavn vidste jeg endnu ikke hvorledes jeg skulde komme til Trondhiem, og did skulde jeg; til al Lykke laae der just et Trondhiemsk Skib i Ladning, som jeg med megen Nød, fik til at indtage mig og mine Sager, da Ladningen tilforn var bestemt. Det var i Krigens Tiid, Fragterne høye; men op skulde jeg. Nu skulde vi have Penge til Reysen; men ingen Penge var at faae. Imidlertiid skibede vi ind. Mine Kiøbenhavnske Kreditorer vare alle roelige, og skikkelige Folk; men en forbigstret Hunde Siel, saa kalder jeg ham, da han var en Svoger af mig, og havde et kiødelig Syskende Barn af mig til Kone, gaaer Dagen før jeg skulde reyse hen til Ober Presidenten og forbyder *solenniter* jeg intet Pas maatte faae, og dette uden at sige mig et Ord derom. Rakkeren skulde have en 70 Rdr. Svendsen gik hen for at hente Passet, og kom tilbage med den glædelige Tiidende. Jeg blev gal, men da jeg ingen Penge havde, saa maatte jeg fare varligen; fik fat i Ravnens, og fik *Professor* Abildgaard, som jeg for den Bastholmske Feide var Ven med, til at *cavere* for at Pengene skulde om tre Maaneder blive betalte, og dermed fik jeg da den Dievel jaget i Ørken. *Professor* Abildgaard havde tilforn ved sin *Caution* skaffet med 200 Rdr. som Svendsen siden betalte, og jeg afbetalte til Svendsen ved et Tilfælde, som

herefter skal fortælles. Jeg er Abildgaard forbunden for det Venskab han da viste, De vil siden bedømme, om han ey i den følgende Tiid har giort mig fuld saa megen Fortred, som han den Gang gavtede mig, og vilde vel have giort mere om han kunde. De erindre sig hans Konsternation, da han 1785 uformodentlig saae mig hos Dem paa Fredrichsberg, hvor han ey tænkte at see mig. Med alt dette er jeg Manden god, da han har været mig god; jeg nødes til at omgaaes ham med megen Varsomhed, og ikke troe ham stort længere end jeg seer ham, *equo ne credite Teucris*, staaer der i Virgil.

Nu skulde der reyses; og ingen Penge var der: til et andet Rige, et ubekjendt Stæd, en fæl lang Vey, uden Penge, dette var Galskab; Abildgaard blant andre sagde mig jeg burde bie, der blev vel nogen Raad, men han kunde ingen skaffe, og jeg svarede fornumsteligen, med al min Bien fik jeg ingen Penge; han befalede mig da Gud i Vold, som en Halvgal, men han vidste ikke, hvor ganske galt det var, og det vidste ingen af Menneskene. Dagen kom, Klokken 4 $\frac{1}{2}$ om Morgenen skulde vi gaae ombord, og min Heele Hab und Gut var 1 Rdr. Jeg løb fra min Kone og de andre, som gik i Forveyen, og hen til Proft, som jeg ved mine Skrивerier stedse stoed i Regning med, jeg bankede ham op, og han troede, opvaagende af Søvne at Huuset stoed i Brand. Nu, han skulde og maatte skaffe mig nogle Penge — hans heele Kasse var 4 Rdr., dem fik jeg, og nu afstæd til Toldboden. Dette er da min heele Fond til en Reyse op ad Nordpolen; deraf skal da en 250 Rdr. Fragt for Folk og Tøy udredes, naar man komer paa Stædet; dermed skulde man leve Naadens Aaret ud, da Antecessor har alle Indtægter; dette saae jeg klart for mine Øyne, men jeg maatte befale mig Gud i Vold og lade mig dumpe; jeg kunde ikke blive i Kiøbenhavn, og bedre kunde jeg ikke *equipere* mig. Schiønheyder, som ved Nyekiøbing Reysen havde tient mig, hvis Debitor jeg da var vilde jeg ikke tale til, da jeg troede jeg ikke burde: Janson kunde jeg paa ingen Maade over-

tale mig til i slige Ting at aabne mig for, da jeg troede han ey uden selv at have for stor Uleylighed deraf kunde tiene mig. Min Svoger *Bourgeois* *) var den Gang ligesaa fattig, som jeg og hans Kone med et lidet Barn fulgte med os til Trondhiem, vi var altsaa en kion lille Flok **), dertil med en gammel Pige henved 80 Aar, som havde tient mine Forældre før jeg blev født, *summa summarum* 10 Personer seglede vi af med førbenævnte store Kasse. Mit Proviant var en Fierding Smør jeg havde med fra Nyekiøbing, forresten skulde vi lære Skibs Kost.

I Helsingør var jeg i Land, og købte Brød for en Rdr. til en stor Hund, af de store danske Hunde, jeg havde med mig, og havde opfødt i Nyekiøbing. Naar han stoed paa sine Bagbeen laae hans Snude paa min Pande; jeg ansaae denne Hund, som et *Complexus* af mine Kiøbenhavn-venner, og da han siden i Trondhiem døde af en Pleuris, som Hunde-Chirurgusen der skar ham op sagde mig (thi jeg vilde vide hvad Hunden døde af) en stor Byld havde han under Hiertet; saa var der en Sorg i Huuset, som ikke var liden; der fattedes kun vi skulde have trukket Gardiner for Vinduerne; thi sort gik jeg jevnlig, som *Rector*.

1 fra 5 komer 4 Rdr., og dermed lade vi staae ud af Kattegattet: vi kom lykkelig derigiennem og op paa Høyden af Bergen; men nu fik vi en flyvende Storm, hvori selv Skibs Folkene fortvivlede, mange Skibe mistede og Master og Stenger, i 3 Dage kunde vi ikke have Ild i Kabysen. Jeg var ligesaa roelig, som jeg er nu, *omnia mea mecum porto*, tænkte jeg, druknede jeg, gik de andre med, ingen skulde da græde efter mig; og saa var Fragt og Reyseomkostninger betalt. Schiønheyder, Abildgaard, Svendsen, troede jeg vel vilde komme ud af den Hielp de havde giort mig; ingen af mine Kreditorer leed noget Velfærds Tab; og altsaa kunde jeg, naar saa skulde være ligesaa godt

*) sandsynligvis Mægler.

**) skrevet Folk.

drikke mig min Helsot til i den store Nordsøe, som methodice forgives tidlig eller sildig af Æskulaps Favoriter. Men den drukner ey, som hænges skal; efter 3 $\frac{1}{2}$ Ugers Seylads, i hvilken Tiid vi, fra vi lættede Anker i Helsingøer til vi kom til Munchholmen, ey havde været i Land til stor Lykke for min Kasse, kom vi da til Trondhiem. Dr. Hagerup, som havde leyet en Gaard til mig, sendte sin Vogn ned til Toldboden, og hentede min Kone og saamange deri kunde rummes; og der spiste vi da den Aften, og dette er det bedste Maaltiid jeg har giort i mit Liv; thi efter 3 $\frac{1}{2}$ Uges Fasten, smager et ordentlig Maaltiid saaledes, som ingen der ey har været i det Tilfælde kan begribe det. Nu vi aade og drukke og bleve mætte, og drog hjem til vort Huus, hvor vi den Nat sov herlig paa Gulvet, hvor Klæderne vare udbredte.

Medens vi laae og svulpede i Nordsøen, skeede det en Dag at en anden Segler holdt efter os. Vi lod dansk Flag vaye; men denne havde ingen Flag oppe, satte ingen til, og holdt sig stedse i en vis Afstand, saa vi ey kunde kiende ham, dog troede Skibsfolkene det var en Engelsmand. Mod Aften nærmede han sig os mere; Vort Skib kunde passere for en lille Fregat, havde malede Stykporte, og saa ganske polisk ud, og da vor Engelænder i Skumringen alt mere og mere nærmede sig til os troede vi det var en Søe Rover. Imidlertiid gjorde vi allehaande Larm om borde, Dækket vrimlede af Folk hos os, som i Skumringen ey kunde kiende hvo vare, min store Hund, Odin hed han, opløftede sin Røst som en *Stentor*, og tilsiste holdte vor Følge Svend af til vor store Glæde og seglede sin Vey. Alle Mand faaer i denne Tiid Ære Vers efter Døden, min Odin fik og et par paa Latinsk og Dansk. Abrahamson, da jeg havde *notificeret* ham Døds Faldet sendte mig fra Kiøbenhavn følgende

Var Odin ey den største Hund i Norden
 En Hund saa stor, som Elephantens Kalv,
 Han giøde kun, og Fieldet brølte Torden,
 Han sagde kun Vov, Vov — og alting skialv.

Endnu dette om min Færd fra Kiøbenhavn. Jeg havde handlet med en Jøde Cohen *) boende i Klareboderne, og havde og betalt ham meget. Ved min Afreyse til Nyekiøbing var jeg ham omtrent 80 Rdr. skyldig; dette sagde han hastede ikke. Da jeg nu skulde reyse til Trondhiem, taler jeg med ham, og vilde naturligviis give ham Beviis for Pengene; dette vilde han ikke; jeg paategnede da Regningen at den var rigtig, og han sagde, naar det var mig beleylig kunde jeg sende ham Pengene; han fik dem og rigtig siden; men biede roelig til jeg selv betalde dem, uden derfor at fordre eller modtage nogen Godtgjørelse: Dette var en Jøde, og skulde man vel ofte finde en saadan Troe i Israel.

Vi var i Trondhiem i Enden af forrige Ark, om Aftenen lod Hagerup min Kone kiøre hiem, som jeg da ey kunde negte at modtage, og der gik 1 Rdr. fløyten til Kudsk og Tiener, nu er Kassen 3 Rdr. og hvorfra faaer man nu Penge til at faa Tøyet i Land og leve af for det første. *Rector* har Indcassationen af de Penge som for Bryllupper og Lig betales til Skoelen; 2den Dag efter at jeg var komen, spurgte jeg den ældste Hører, hvorledes *status* af dette Regenskab var — der var da 40 Rdr. i Kassen; dem fik jeg da Kløer i, og nu var den første Forlegenhed afhiulpen.

Der vare mange Mennesker, som efter Landets Skik strax besøgte mig, blant andre tvende Præster, som begge vilde snyde mig; den eene gjorde det, skjønt jeg strax troede, han var en *Lurifas*; den anden bar sig snildere ad, gjorde mig allehaande Tienester, og jeg havde stadig, skjønt heele Byen forsikkrede det modsatte troet, han var en ærlig Mand, havde han kundet fortsætte sin antagne Karakter de siste 6 Maaneder, jeg var i Landet, men saalænge kunde han, hvilket er mig i dette Øyeblik ubegribeligt ikke holde ud, og Masken faldt.

Parelius **) er denne Guds Mand, en Mand der som Subaltern, under god Styrelse er meget brugbar, men en

*) Israel Moses Cohen, Jøde i Klareboderne Nr. 8.

**) Jacob von der Lippe Parelius, residerende Capellan til Frue Kirke.

Forstyrrelses Mager af første Skuffe, hvor han enten selv kan styre eller haver Magt over andre, og kan styre dem. Ham blev jeg snart, da han var forekommende hofflig mod mig vel kiendt med, og med ham raadførte jeg mig da om at faae Penge til Fragten: Der er et stor Kontor i Trondhiem Friedlib et Compagnie. Compagnon var Bahnsen, en Holstener, et ædelt, herligt Menneske, som jeg siden meget levede med; ham, da jeg ey kiendte ham talde Parelius til, derpaa talde jeg selv med ham, jeg gav da efter hans Tilladelse min Skipper Anviisning paa dette Huus, og Bahnsen betalte Pengene, og fik dem igien 3 Maaneder efter. Saa slap jeg ud af den Nød. Men nu var der Ulykker i Kiøbenhavn med nogle Hundrede Rdr. som absolut skulde betales, og jeg forsøgte forgieves at faae disse Penge i Trondhiem. Vor Herre er alle Daarers Formynder, det skal De nu faae at see.

Siste Gang jeg var paa Fredensborg talde jeg, som sædvanlig med den nu værende Kabinets Sekretær hos Prinds Frederik Justits Raad Malling; han spørger mig blant andet, om jeg havde nogle Østersøes Aktier; ney, derpaa havde jeg ey tænkt. Dette var galt, maaskee var der endnu nogle at faae, jeg skulde tale til Guldberg derom. Jeg havde det og i Sinde, men gjorde det ikke; siden da jeg saae ingen Penge var at faae, skrev jeg til Guldberg og bad ham skaffe mig nogle, jeg kunde negotiere med; men jeg reyste til Trondhiem og hørde intet dertil. Derfra skrev jeg ned; og hvordan det nu gik eller ikke, saa fik jeg Brev et par Maaneder efter, at jeg havde faaet 20 Aktier. Dem var da Professor Abraham Kall og min Svoger *Bourgeois* om at sælge, og, da *Bourgeois* ey troede Freden solgte de dem med 40 Rdr. *avance per Actie*, der havde jeg da 800 Rdr., som Svendsen fik til at afbetale min Kiøbenhavnske Gield. Han fik da alt sit, de andre Deres, og saaledes blev Munden stoppet paa Pharisæerne. Schionheyder fik kort efter sine 100 Rdr. han havde skaffet mig; og Residuum af min Kiøbenhavnske Gield var nu circa 200 Rdr.; deraf havde det med det

eene Hundrede denne Samenhæng. Gamle *Docter* Holm havde laant min Moder 100 Rdr., som han ikke tænkte paa at have igien; og havde taget et simpelt Beviis derfor; men han døde uventet, og hans Disposition, blev efter al Rimelighed forkommet. Hans Arving den tykke fordrukne Graver Paust til Frue Kirke vilde have disse Penge af min Moder 1780. Hun havde intet, og havde længe intet havt; for at undgaae Søgmaal og Spektakler, gav jeg da Beviis for disse Penge, og fik saaledes den Gield paa min Hals. 1784 da jeg var i Kiøbenhavn vilde han have dem, og min gode Ven Klokker Roersløw, som hørde dette, og først sagde mig det, leverede mig ogsaa de 100 Rdr. til ham af sig selv, og sagde tillige saalænge han levede skulde de ikke blive fordrede tilbage; men flere skulde være til min Tjeneste om jeg behøvede dem. Den Gang brugte jeg ingen, og altsaa var det nok med den Omsætning.

Imidlertid havde Guldberg med de Actier hiulpen mig ud af alle mine Kiøbenhavnske Ulykker, og jeg kunde indskrænke alle mine Spekulationer paa min Trondhiemske Forfatning.

Jeg havde der endnu et halv Aar af Naadsens Aaret at udholde, hvori jeg ingen Indkomster fik af Embedet, alt hvad jeg havde var 5 Rdr. om Ugen, og dette kunde ikke slaae til; jeg skulde betale min Fragt tilbage til Bahnsen. Hertil blev da og Raad. Jeg fik 600 Rdr. til Laans af Skoelen mod *successiv* Afbetaling og Pant i en Tiende, hvoraf jeg havde 850 Rdr. aarlig Forpagtning, deraf betalte jeg min Fragt med 250 eller 60 Rdr., som jeg ey Ret mindes, sendte 100 Rdr. til Schionheyder, og huggede mig igiennem med Resten for det første. Kom altsaa i nogen folkelig Orden. Dette skeede de første 3 Maaneder.

Min Bestalling laae i Kiøbenhavn, da jeg reyste, da jeg ey kunde løse den; jeg drøssede nogle Uger hen, og sagde vor gamle Bisp den kom; men den havde ondt ved at komme. Hans Famulus heed Steen, er nu Præst i Nordlandene, og har hans Datter Datter til Kone, var en

god Burs; ham sagde jeg den saude Sammenhæng, og han skrev da efter Bestallingen, og jeg blev *solemniter* indsat. Denne Bestalling nogle og 40 Rdr. betalte jeg da og af de 600 Rdr.; altsaa blev *residuum* tyndt. Denne Steen var siden stedse en god og troe Ven af mig, og han burde derfor, havde jeg nær sagt, ikke sidde i Nordlandene; men toe Bisppe til Svogre (hans Kone er Irgens Datter) maae da vel kunne skaffe en brav Mand ud af Ørken.

Min Bisp *) var en god gammel Mand, som jeg idelig var hos; mine Hørere og min Conrector herlige Folk, og Skam skal det heele store Raad have, dersom ey den gode Mag. Holst nu, da han kun fattes 1 Aar i de 50ve bliver hiulpet til et Rektorat passende med hans Fortienester, han er en ærlig Siel, en forstandig og flittig Embedsmand, overalt en ypperlig Skoelemmand, og — min Stalbroder — hvad have vi da mere Vidnesbyrd behov?

Mag. Holst og jeg kom paa een Tiid til Skoelen; den havde da det siste heele Aar hverken havt Rector eller Conrector, og Uordenen var steget til det høyeste. Jeg talde fornuftig med Drengene truede og formanede dem, men de troede det havde ingen Fare. Nu var der en Dreng i 4de Lektie, som hed Johan Wilhelm Fischer, en egte Gavstrik af en Dreng, opdraget i al Ondskab og og Nederdrægtighed: Faderen som havde været Stads Chirurgus og en god Mand, havde Moderen, som var en af de syv onde Aander, der foere til Helvede paa et Bøttelaag, og hvoraf denne siden løb fra Fanden igien medens han sov, dræbt ved sin Beelzebubske Arrigskab. Denne Qvinde med hendes værdige Yngel var foragtet og afskyet af alle. Hendes ældste, elskelige Søn Johan var i Vacansen komet ind i Skoelen, læste intet, blev borte naar han vilde, og gjorde idelige ondskabsfulde Spektakler. Skrev Pasqviller om sin Hører, lagde Øge Navne paa ham, og var ret en Dievel-Unge paa 16 a 17 Aar. Der var

*) Bang.

idelige Klager over ham, og jeg sagde Hørerens ofte han skulde børste Knegten, som han til al Ulykke ikke gjorde.

Nu fandt han paa at blive borte af Kirken, kom endelig did en Eftermiddag i Juulen og insulterede sin Lærer; Skoelen skulde samles nogle Dage efter, vi vare der alle, han blev borte. Jeg sendte Bud efter ham, han var ey endnu staaet op. Jeg sender da tvende Disiple, og lod sige Moderen, vilde han blive i Skoelen skulde han komme, hvis ikke skulde hun tage ham bort: Qvinden blev da gal, han kom vel paa Skoelen, naar hans Tiid var, han var nu gaaet ud, det havde vel en Fandens Hast o. s. v. Han kom ikke, ey heller Dagen efter i Kirken; men løb om og sagde til de andre Disiple han vilde nu ret gjøre Nar af *Rector*, og saa gaae sin Vey. Dette kunde ikke taales, jeg gav Disiplene Ordre at tage ham fat, hvor de fandt ham — endelig skeede dette, jeg gik da med ham paa Skoelen, lod Disiplene samle, imidlertid førte han megen *impertinent* Snak, han vilde dog gaae af Skoelen, og jeg havde altsaa intet med ham at gjøre. Jeg demonstrerede ham, han skulde have Stryg for det han havde gjort i Skoelen, siden kunde han gaae, og nu fik han en Snees Drag maaskee af Riis paa sin blotte Ryg; og derpaa behørig Formaning og Tilladelse at blive i Skoelen. Dette gjorde en skrekkelig Opsigt, Drengene troede nu det blev Alvor naar jeg truede, og bleve siden roelige. Men heele Staden kom i Oprør, og sagde: hvo er denne Jyde, at han saa tør formaste sig: dette var militær Despotisme, og Antinationalismens Aand væbnede alt imod mig. Alle holdte nu med den ugudelige Qvinde, de i Hiertet hadede og foragtede, og hendes Søn, og jeg var en Dievel. Nogle af mine Venner, selv *Conrector* og Hørerne sagde mig forud det saa vilde gaae; men jeg havde allerede 14 Dage forud fattet min Beslutning, og tænkte stadelig thue Recht und scheue den Teufel nicht. Vilde jeg ikke have Drengene skulde spytte mig og de andre i Øynene, saa maatte jeg gjøre dette, og siden forsvare det.

Moderen forlangde strax hans *Testimonium vitæ*; jeg skrev hende til, hun gjorde bedst at lade Drengen blive i Skoelen og være roelig; imidlertid skulde hun faae det, naar hun sendte Papiir. Dette skeede.

Alle spaaede mig en *Proces*, og da jeg ventede at blive stevnet til Byetinget, maatte jeg have en *Procurator* til at gjøre *Exceptio fori*, jeg gik da en Dag ind til en gammel Synder, som heder Evensen *), en Mand, som med megen Fliid og Læsning, er en forvorpen Knegt, der gjorde alt for Fordeel. Vi talde en Times Tiid sammen om Sagen, jeg sagde ham alt, som Sandhed var, og tilsist siger Bæstet han var antaget af Frue Fischer til at procedere mod mig. Dette, sagde jeg, burde De sagt før; men lige godt, Sagen er som jeg nu har fortalt den.

Nu forsøgte adskillige at overtale mig til, jeg skulde dog gjøre den gale Qvinde en Compliment, og paa en Slags Maade tilstaae jeg kunde have faret varligere med Barnet; andre truede grumeligen, men jeg var *inexorabilis*; og bad dem gjøre al den Galskab de kunde. Nu komer der da en Stevning til mig, som var saa *scandaleus* og ondskabsfuld at Evensen, denne Vanartens førstefødte Søn, end ikke torde udstede den i sit Navn, men lod Drengen skrive den under. Sagen faldt i Rette ved Byetinget, jeg *exciperede forum* og den blev afviist. Nu forlangde de Provste Ret af Biskoppen, han vilde ey bevilge den; thi skulde der procederes hver Gang en Dreng fik Stryg, saa maatte Natmanden være *Rector*, og han selv skulde snart blive kied deraf. Biskoppen meldte imidlertid Sagen i Kancelliet, som den var; men Evensen og Kiellingen klagede nu baade over Bispen og mig til Kancelliet, dette kom til vor Erklæring og Kancelliet tog den Beslutning at dette skulde sove hen i Roe, og legges paa Hylden.

Imidlertid reyste en Stifson af Evense Hovedet til Kiøbenhavn; han kom i Jaskeri med en Snedker Datter; hendes

*) Lorents Evensen, født 1728, † 1790 som Toldprokurør i Trondhiem.

Fader arbeidede i et vist Huus, og efter et halv Aars Forløb, da vi troede der var *pax in terris*, faaer Biskoppen en ordentlig Kongelig Ordre, der skulde nedsættes en Inquisition's Kommission over min Adfærd i den Sag, af geistlige Mænd, de skulde forhøre Vidner af alle Stænder, derpaa forfatte *votum* i Sagen, hvorover Biskoppen siden skulde give sin Betænkning og indscnde det heele til Kancelliet. Drengens heele *vita* skulde undersøges; og dette var Uret; thi havde han aldrig i Verden gjort andet end de benævnte Spektakler, saa var det mere end nok til at straffe ham, som han blev straffet. Imidlertid vandt Knegten intet derved; thi det blev beviist han havde baade boelet, og vilde opmuntre andre dertil, og kort dette Vidne Forhør kunde blive et smukt Biedrag til *Meursii elegantiae lingvæ latinæ*, og andre *scandaleuse* Piecer. Dette drog nu hen til *Martii* eller *April 1783*, da efter da foregaaende befalede operation *), et Kongelig Reskript parapheret af Schack Rathlov gjorde Ende paa Sagen; det staaer trykt i Fogtmans Samling af Reskripter for det Aar, og Drengen blev deri brændemerket paa den Maade hans Vanart fortiente. Biskoppen maatte, efter Reskriptets Indhold offentlig oplæse det paa Skoelen, som skeede i en talrig Forsamling, den første Dag *Examen* begyndte, han skulde tillige holde en Formanings Tale til Disciplene, og dette gjorde han med Eftertryk. Efter 1½ Aars Ærgrelse triumferede jeg da over Dievelen og hans Engle; men det er merkeligt, at Ordren til Inquisition's Kommissionen udkom omtrent 6 a 8 Uger efter, at jeg havde udgivet det første Stykke af mit Forsvar for Janson mod Bastholms Injurier i Andledning af Jansons Recension over hans Testamente.

Jeg nævnte tvende Præstemænd som vilde snyde mig, den ene var Parelus, den anden skal jeg nu nævne, og det var Wittrup, et underligt Stykke Karl. Han har et meget indskrænket Hoved, havde i sine yngre Aar været meget flittig, har ikke saa ringe theologisk *Erudition*,

*) Usikkert.

som den i forrige Seculo var brugelig; men var tillige en Jesuit saavidt hans Forstand strakde sig. Han havde en Svoger, som havde havt i min Formands Tiid Rectoratets Tiende i Forpagtning. Morgenen efter at jeg var komen til Byen kom han for Klokken 8 til mig, og efter mange *Complimenter*, bad hans Svoger maatte vedblive Forpagtningen. Jeg lovede ham han skulde frem for andre faae den; vi bleve siden eenige om han skulde give 850 Rdr. aarlig for Tienden, og betale Pengene kvartaliter. Dette stoed nu hen, jeg sagde de andre Liebhave af, og i Enden af Martii 1782 kom Svoger Bull til Byen for at forfatte *Contracten* skriftlig. Nu var allerede en Deel af Fiske Tiende hævet, det var mig umuelig at *contrahere* med nogen anden; og jeg tænkte alt var efter Aftale i god Orden; men nu fortæller han mig, Wittrup havde lovet noget paa egen Haand, han ey kunde holde: før Aarets Udgang kunde han ey forbinde sig til at betale Pengene, og enten jeg peb eller sang maatte jeg slutte *contracten* paa den Maade. Han vilde see hvad han kunde giøre, og for første Gang betalte han 200 Rdr. for det første Qvartal; men siden maatte jeg bie til Aarets Udgang. Dette som jeg havde Wittrup at takke for gjorde mig stort Bryderie, da jeg derved stedse var i Forlegenhed for Penge, maatte med Tab laane, og betale igien ved Aarets Udgang; og da jeg ofte fattedes Penge, naar jeg til størst Oeconomie kunde bruge dem, saa tabte jeg paa toe Maader. Imidlertid oekonomiserede jeg dog saaledes, at da jeg 1784 i Junii Maaned reyste til Kiøbenhavn havde jeg endnu intet oppebaaret eller brugt af det Aars faste Indtægter, nemlig Tiende og Jordegods, og da var den halve Deel af Aaret forløbet. Jeg skulde altsaa i nogle Aar have bragt mine Finanzer i god Orden, om min onde Stierne havde tilladt mig at opgive al Speculation paa Dannemark.

At jeg Naadsens Aaret ikke slap for at giøre mere Gield end de benævnte 600 Rdr., som for det meste strax bleve anvendte til at betale anden Gield, vil min Ven læt begribe, og at jeg maatte anskaffe mig adskillige Ting, for

med nogen Anstændighed at leve mellem Menneskene er og klart. Min Moder og Syster skulde være folkelig klædt, ikke til Overdaadighed; men dog saa de kunde sees: Det eene med det andet gjorde at der gik Penge til, i sær da saa meget fattedes, som nu først kunde begynde at anskaffes. Jeg levede stille, maatte ofte endog høre Bebrejdelser fordi jeg levede fast uselskabelig, og i Almindelighed troede de jeg samlede Penge. Først det sidste Aar jeg var der, var jeg saaledes indrettet jeg kunde tage mod Folk paa Trondhiemsk Viis, gjorde det da og nogle Gange, og det forstaaer sig, jeg gjorde det da som en Trondhiemer; *aut Cæsar aut nihil*, enten vil jeg gjøre intet eller alt; det var nu saa altid mit Hoved. De kiender denne min Arvesynd for Ven; og der er intet saa ondt, det jo har noget godt i Følge med sig. Dette var nu almindelige Bemærkninger over mit Ophold i Trondhiem.

Vi gaae nu tilbage til Begyndelsen af 1782. Bastholm havde jeg medens han var Præst i Kastellet megen Omgang med, og han var min Afgud. Dette blev naturligviis afbrudt da han kom til Helsingør; han blev Hofpræst, jeg besøgte ham, og fandt ham, som mig syntes ikke ganske efter mit Hoved. Imidlertid kom jeg dog stundom til ham, og kom der gierne. Nu skeede det en Dag, efter at hans Nye Testamente var udkomen, at han besøgte mig i Stormgaden, hvor jeg da boede, som faldt mig forunderligt, da han siden han blev Hofpræst ikke havde været hos mig. Samtalen faldt paa hans Nye Testament, og hvo der skulde recensere det i Litt. Journalen. Det vidste jeg endnu ikke. Bastholm bad da, at for alting Balle og Schionheyder ey maatte recensere ham; men at jeg vilde faae Janson dertil, den han vidste var ærlig, vilde ey forkiettne ham o. s. v. Jeg lovede jeg vilde see at faae Janson dertil, skjønt jeg tvivlede om han gjorde det. Jeg talde med Janson, han sagde ney; dette sagde jeg Bastholm, han pinte mig og jeg pinte Janson; endelig lovede han at gjøre det, og jeg fortalte da Bastholm denne Glæde; men Janson vidste intet

af, at jeg her var Bastholms Coms. Commissionær. Jeg troede da ved mine gientagne Begieringer at have omstemt Janson; men han havde faaet mig ubekjendte Bevæggrunde til at gjøre dette Arbeide, som han siden 84 aabenbarede mig, og jeg her vil hidsætte, da det giver Sagen fuld Lys, og viiser at Janson eene og allene for at frelse Bastholm fra en meget ydmygende Ubehagelighed besluttede sig til at gjøre dette, ligesom jeg for at føye Bastholm søgte at overtale Janson dertil.

Guldberg, som fuldkomen indsaae det afjaskede, og det forvirrende i Bastholms Oversættelse, og troede den skadede Religions Sagen i mange Stykker (den har vist ikke gjort saa liden Forstyrrelse i almindelige Læseres Bibel-Begreber) var bragt i Bevægelse, og troede der burde gøres noget for at forhindre Følgerne. En Dag Janson var hos ham, siger han, det *theologiske Facultet* fik nok en af Dagene en Ordre til, at revidere Bastholms Oversættelse, og *in corpore* give Deres Erindringer mod den i Trykken. Janson bad ham for alting at lade det Forsæt fare. Bastholm blev derved uden at kunde reyse sig prostitueret; thi han blev da jo og nødt til at tie til Erindringerne, og overhoved var dette ikke litterarisk klogt. Da nu Guldberg blev ved sin Mening, siger Janson, om det ey kunde være nok, naar en af *Facultetet* recenserede Bogen i Litt. Journalen; saa bleve jo Feylene omtalte, og det gav ikke saamegen Opsigt: Aftalen blev da Janson skulde gjøre dette, og saa skeede det.

Det første Stykke af Jansons Recension udkom, og man hørde intet til Bastholm, som fra mig bestemt vidste Janson var Forfatter; dette gaaer hen indtil Enden var aftrykt; men nu maatte Proft slutte sin Handling en Maanedes Tiid, og Journalen, skjønt færdig kom ikke ud. Bastholm havde imidlertid faaet Arkene af Trykkeriet efterhaanden, som de udkom fra Pressen, havde sammenskreven et Svar derpaa, og ved det Tilfælde med Proft kom Bastholms Svar en 3 Uger ud i Publikum for Enden af Recensionen. I dette Svar har Bastholm tilladt sig alt, som den største

Knebmager, og usleste Spilfegter kan tillade sig. Citeret Stæder, som ikke staaer i Bøgerne, digtet Bemærkelser af Ord, som de ikke have, negtet andre, som de have, udrevet Stæder af Samenhængen for at beviise sine urigtige Hypoteser, anført *facta*, som ingen Skribent har, og fordreyet Jansons Ord paa den skammeligste Maade, som han og frisk vek beskylder ham for Vankndighed, Avindsyge o. s. v. Dette alt i hans populære Tone. Alle læste Bastholms Svar, ingen eller faae læste Recensionen, de allerfleste forstode intet af Sagen; men fordømte Janson.

Nu fik jeg Brev fra Janson, hvori han kortelig fortalde mig Bastholm vilde æde os, og bad mig tage dette Svar fat og recensere igien, da han ikke vilde. Jeg lovede at gjøre hvad jeg kunde; men drømte aldrig om at Bastholm havde været saa spedalsk, som jeg siden fandt han havde været. Her maatte jeg nødvendig bryde Venskab med en af disse tvende Sieler, og jeg betænkte mig ikke et Øyeblik, Janson var min Velgiører, Janson var grovelig fornærmet, Bastholm, som selv havde afnødet mig og ved mig ham denne Recension, havde mishandlet ham, havde altsaa Uret, Bastholm havde jeg desuden ingen andre Forbindtligheder mod, end dem jeg har mod enhver Mand, jeg har lært noget af; mine Forbindtligheder mod Janson vare uendelig store, og den Siels Hengivenhed, det virkelige Venskab Janson havde viist mig, havde jeg aldrig spoeret hos Bastholm hvad Under da at jeg drog til Feldts under Jansons Fahnè?

Min Ven gad maaskee vidst, hvad jeg i modsat Fald havde gjort, om Janson havde været den fornærmende, og Bastholm den lidende: dette kunde jeg ey viide for jeg fik at læse Arbeidet, og min Beslutning var da i den Mellem Tiid: jeg vilde have tiet: og det havde jeg gjort, om saa havde været.

Imidlertid fik jeg den heele Stads til Trondhiem, begyndte at læse, og blev overmaade forbittret over Bastholms Vanart. Denne skulde da giengieldes, og jeg arbeidede uophørlig Nat og Dag for at revse Synderen. Viden-

skabernes Selskabs herlige Bibliothek, saa og nogle gode privat Bibliotheker gave mig de fornødne Skrifter, og den Bitterhed, hvormed Bastholm havde skreven, gav min oprørte Siel meer end Leylighed nok til at sige ham dette samme igien, med gode Tilsætninger. Saaledes arbejdede jeg et halv Aar, efterslog hver en Citation Bastholm havde anført, og tog ham derved i mange Synder. Arbejdet er og trykt separat i 2de Stykker under Tittel: Almindelig dansk Litteratur Journals omstændelige Bedømmelse af Dr. Bastholms Svar. 8. 1782. Kiøbenhavn.

Man har undret sig over den Slags Lærdom, der er i dette Arbejde men dette er ikke saa underligt. Deels var jeg ikke fremmet i *Exegese*, deels og fornemelig havde Bastholm i sit Svar overalt *citeret* sine Skribentere; jeg kunde altsaa de fleste Stæder see, hvor han havde været, og naar jeg nu havde Bøgerne, og gjorde mig den Umage at efterslaae dem, saa kom det kun and paa hvad Evne jeg havde til at bedømme dette, hvad *Exegetiske* Principer jeg anvendte, og om jeg ikke selv var ganske en Idiot i disse Ting. En Bog ledte til en anden, endeel som Bastholm ey havde nævnet kiendte jeg selv, da de vare bekiendte nok, og *labor improbus omnia vincit*, staaer der i vor *Grammatica*. Ved enkelte Stæder, hvor jeg ikke fuldkomen kunde forstaae hvad Janson havde meent indhentede jeg hans yderligere Forklaring; men jeg erindrer og grant, han ved et af de allerslemeste Stæder, svarede mig, jeg skulde kun eftersee dette nøye, saa kom jeg nok ud deraf, og jeg var nær bleven gal derover; det var om Skattebestemelsen under Augustus. Luc. 2. V. 2.

Nu fnysede Bastholms Venner af Forbittrelse, fik mig stukket i Kobber og gjorde det, som Hennings Venner havde foranstaltet det — en Hundestreg; fik og et Stykke Pasqvil trykt; men Arbejdet gave de sig ey af med at gien-drive. De skulle vel fremdeles forfølge mig; men de giøre hvad de formaae — *impavilum ferient ruinæ*.

Strax jeg var kommen til Trondhiem blev jeg optaget til Medlem i det Kongelige Norske Videnskabers Selskab, og forelæste der en Afhandling: Hvorvidt man i Lovtaler bør anføre Heltens Feyl, som nu bliver trykt i den anden Deel af Selskabets nye Samlinger. Jeg holdte samme Aar 1781 en Tale over en Disipel, som druknede paa Isen, der blev trykt i 4. Siden samlet udgivet, med een anden, jeg 1782 holdt ved Disiplernes Dimission under Titel: Taler holdte i den Kongelige Kathedral Skoele i Trondhiem. 8. Trondhiem 1782. Disse dedicerede jeg GhRaad Guldberg, om min Ven kan nu forstaae Dedicationen. Ved samme Examen skrev jeg en æsthetisk Komentær over de 23 første Vers af Horazs *Ars poetica*, som blev trykt 8. med en latinsk Fortale, som *Program*.

Thomas Angell havde ved Testament givet 200 Rdr. aarlig til en *Mathematicus* som skulde læse for Kathedral-Skoelens Disciple og Veysenhuusets Børn, som maatte have Hoved til Mathematiken. Herr Parelius havde ved Kneb mig uafvidende narret Bispen til at understøtte hans Projekter, i Følge hvilket, denne Mathematikus fik kongelig Ordre til at læse paa *real* Skoelen; dette havde jeg endnu intet stort imod; men deres Lurerie gik derhen, at de vilde aldeles skille Kathedral Skoelen ved den Underviisning, da jeg merkede dette, maatte jeg forebygge det. Uden at disse Mennesker vidste et Ord deraf, aftaler jeg med Bispen, at jeg vilde *solenniter* indsætte Manden, som Lærer ved Kathedral Skoelen, ogsaa af den Grund, at han kunde have den fornødne Anseelse over Disciplene; dette blev i al Stilhed afgjort, og jeg udarbejdede en Tale og fik *Program* trykt, saa dette Spil ganske forstyrrede Herr Parels fine Koncepter. Han blev indarrig derover; men jeg indsatte Fester ligefuldt. Talen er trykt og heder: Velandvendte borgerlige Velgierninger, som sikkre Midler til Statens Floer og Velgiørernes Udødelighed. 4. Trondhiem 1783. Bag efter den ere adskillige *Locale* Efterretninger, som tiene for Fremede til at

forstaa et og og andet i Talen; tilsist nogle Bemærkninger mod Her Nordal Brun i Bergen, som i en Tale, holdt nogle Aar tilforn, havde antagne Sætninger om Testamenters Ret, der i mine Tanker vare skadelige og stridige mod Sandhed. Jeg blev opfordret til at erindre dette mod ham, deels da adskillige beraabte sig mod mig paa hans Tale, som en inspireret Bog; deels da Etatsraad Dons og Dr. Hagerup i sær demonstrerede mig krafteligen jeg skyldte Sandheden at bestride disse Fordomme, Brun havde udbredet, og hvorimod min Tale indirekte gik. Dette gjorde jeg da med megen Vaersomhed, og med en Agtelse og Skaandsel for dette rebelske Hoved, som han vist ikke fortiente. Brun, som er inderlig kaad, læste dette, og troede han ved Spøg og Satire skulde vinde den Seyer over mig, han ey med Grunde kunde tilfegte sig; svarede herpaa i en naragtig Tone, og søgte i den egentligste Forstand at faae Folk til at lee ad mig. Nu greb jeg til Mester Archiloks Jamber, og uden mindste Skaandsel toede og børstede ham af i et Skrift som heder: *Professor og Rector Smiths Oplysninger over Her Joh. Nordal Bruns Forsvar for hans Tale om Stiftelsers Ret. Trondhiem. 4. 1783.* I denne Feide kivedes vi hverken om mere eller mindre, end om *jura majestatum*, og jeg forundrer mig meget over, der ey er lagt Merke til saa synderlige Skrifter, som disse ere og en saadan Strid ført i Norge. Derpaa torde Brun ey selv svare; thi han havde da vist rent sat Kongen af; men fik en Anonym til at sammensmøre en flau Piece, som seer heel Klostermessig ud, hvorpaa jeg intet svarede. Jeg recenserer den vel engang. Det jeg havde sagt om Statens *dominium eminens*, som de fleste ey kunde forstaae, men hvormod dog alle talde, gav Andledning til en lystig Historie. 2de Bønder kom op til Bispens Famulus, som havde taget disse Piecer til Udsalg, og forlanger en Bog *Rectoren* havde skreven, hvori stoed at de ey tilhørde deres Selveyer Gaarde, men Kongen kunde tage dem naar han lystede. Schnabel, saa hed han, siger dem, dette stoed ey i Bogen, og de kunde ey for-

staae Bogen, de skulde ey kiøbe den, der var Latin o. s. v. De soer paa de vilde have den, deres Præst kunde forklære Latinen, og de vilde selv see den Fandens Snak, den *Rector* havde skreven. De fik da og betalte deres Exemplar, og reyste ud til Præsten for at studere *jus naturæ*.

Dette Aar prækede jeg tvende Gange i Trondhiems Domkirke, og disse Prækener ere trykte under Tittel: Prækener holdte i Trondhiems Domkirke. 4. 1783. Samme Aar fik vi oprettet et Læse Selskab, hvis Bøger tilsist skulde tilhøre den oprettede Real Skoele; jeg udgav til den Ende en Plan og Indbydelse dertil under Tittel: Indbydelses Plan til et almindeligt Læse Selskab for Trondhiem. 8. 1783.

Omgangen i Trondhiem var ikke ganske efter mit Hoved, da man ey kunde med fuld Frihed komme til Folk uden i Selskaber, og kunde ey tale med hvem man ønskede uden at have Gilde eller gaae til Gilde. Længe havde de taelt om at oprette en Klub; men det blev ved Snak. Nu foretog jeg mig for Alvor at drive dette, *accorderede* med en Mand om at bygge efter mit Sind et nyt Huus til et andet han havde, og forbinde dem saa vi havde alle fornødne Bequemheder. Jeg fik blant andre Værelser en Sal, hvori vi spiste 100de Personer Kongens Geburths Dag. Dette Anlæg begyndte jeg da paa og fik Manden til i Haabet. Jeg udarbejdede nu Love og Regler for Indretningen, conferede derom med nogle Siele, og lagde *mutatis mutandis*, de kiøbenhavnske Dreyerske Klublove til Grund, og brugte deraf det, som kunde passe sig. Nu løb de om til Subskription, en 70 Personer tegnede sig hvoriblant: General Leutenant v. Krogh heele Magistraten og Geistligheden o. s. v. Men mange troede dette blev dog Galskab. Imidlertid fik jeg de nødvendige Meubler forfærdiget og Klubben aabnedes; Menneskene fandt sig fornøiede dermed, den voxte snart over 150 Personer — Stivheden faldt bort; Generalen spillede sit Partie Billard med Studenten — og den fuldkomneste Orden var der i det heele ved Høyere Personers Politesse, og den Agt de

Middelstands Folk havde for dem. Endnu staaer denne Skabning, og den skal staae saalænge Lovene holdes. De bleve og trykde 1783. 8. Vi havde der i sær en Mængde politiske Tidender. Det første Aar for en 120 Rdr. Den faste Udgift var aarlig 4 Rdr., det første Aar 6, og forresten kunde enhver komme og gaae, fortære meget eller intet, som han vilde; da Værelserne hørde Selskabet til, og Værten havde sin Løn og Leye. — Jeg havde her mange behagelige Aften Timer fra 5 til 7, som var min Klub Tiid; men Fanden er allevegne; han skaffede mig siden saa mange Fortredeligheder af nogle, der havde Lyst til at bryde mig, at jeg nær havde selv revet min Skabning over Ende, og sagt: min Siel døe med Philisterne. Havde Antagonisterne været kloge nok, var dette skeet; men de plumpede for tidlig ud med deres Hensigt, som var at forstyrre Klubben og skabe en nye, at ikke en Jyde skulde have Æren for den Uselhed. Nu skulde Klubben staae, og jeg fornegtede mig selv for at haandhæve min Skabning. General v. Krogh, Kammerherre Vackniz, en ædel herlig Mand, og flere vare mine Folk, og min Klub stoed, just fordi nogle vilde den skulde falde. Ingen maatte øde den uden jeg selv, og dette vilde jeg nu just ikke fordi andre vilde det.

Den forbenævnte Procurator Evensen udgav i denne Tiid en Subskriptions Plan til et Periodisk Skrift; da jeg saa dette faldt det mig ind, jeg maatte og skrive slig en Tingest; og nu indbød jeg til Subskription paa Samleren, hvoraf det første Qvartal 1784 ordentlig udkom. Jeg maatte da af Mangel paa Papiir standse dermed, og denne Mangel vedblev til jeg forlod Trondhiem. Jeg har her negotieret om Papiir og har intet kundet faae. Det andet Hefte skal dog absolut ud, da Menneskene har betalt det, og dette bliver eet af mine første Arbeider, at faae det Barn til Verden. Det gik stærk af, og jeg kunde have vundet derpaa om jeg kunde ordentlig have fortsat det. Der var en *Belials* Mand i Trondhiem heed Tislef, *Assessor* i Bierg Amtet, som under Venskabs Skin gjorde mig megen

Fortræd indtil jeg efter 1½ Aars Forløb endelig lærte at kiende ham. Han skriver en Subskriptions Plan for at drille mig og gjøre mig til Nar, til et Skrift han kaldte Adsprederen; Dette fik han Skorsteens Feyeren i Byen til at sætte sit Navn under, og denne kaldte mig da deri, som Bogskriver Hans *College* o. s. v. I Førstningen kunde jeg ey komme paa Spor efter *Auctor* til dette Mesterstykke; men ved Bogtrykker Svenden fik jeg fat i en af *Correcturerne*, kiendte der Mag. Wittrups Haand hos hvilken Guds Mand Tislew logerede. Jeg tog dette til mig, og nu døde disse Siele ikke i den Synd. En Dag jeg kom til den Gamle Mathematikus Fester, sad han og skrev noget Galskab han viiste mig, og jeg lagde mine Galskaber dertil, og saa udkom et Halv Ark iidel Binde Galskab, forsat med en god Dosis Arvesynd; og heed: *Democritus* eller Grineren. 8. en Subskriptions Plan. Deri var blant andet en *Extract* af en forstyrret Tale Tislew havde holdt og ladet trykke, og som var et Mesterstykke af *nonsens*. Menneskene vare nær blevne gale over dette Galskab, alle loe, uden de paagiældende, og siden den Dag torde Tislew ikke befatte sig med mig, og jeg lod ham da og fare i Fred.

Magist. Wittrup, som var Secretær i Videnskabernes Selskab sagde sig nu af med Secretariatet, og Spillet var Tislew skulde være Sekretær for at bryde Hagerup og gjøre Spektakler. Men dette lykkedes dem ikke, jeg blev valgt *in pleno* ved Pluralitet af Stemmer, stoed da op og holdte en kort Tale, jeg havde beredt mig paa, med nogle Seitenhiebe til Tislew, og dermed var jeg *Secretarius*, atter til Forargelse for Modstanderne. I dette Aar udgav jeg *Horatii ars poetica* paa Dansk under Tittel: Horatz om Digte Konsten. Trondhiem. 1784. 4. Dette lidet Arbeide har kostet mig megen Møye, og jeg er belønnet med GhR. Luxdorphps Biefald, som han selv har bevidnet mig.

Da jeg fik det Spektakel og den Inquisitions Comission for den rebelske Drengs Skyld, jeg havde sribset, en Behandling, som er uhørt, da alle Disciplene bleve afhørte

som Vidner over mig besluttede jeg hvordan det saa end gik, at jeg plat ud ikke vilde være *Rector*. Jeg havde imidlertid mange Projekter i Hovedet, eet af dem var at blive Amtmand i *Finmarken*, da Rygtet sagde den forrige skulde ikke ville blive der længer. Jeg skrev nok og til Sporon herom, som jeg i Trondhiem jevnlig *corresponderede* med, og som stundum og skrev mig til; men herpaa svarede han intet. Jeg vilde for ret at blive *civilist*, have haft en Justits Raads Tittel, og skrev til Guldberg derom i den Tiid da Prindsens Confirmation tilstundede; men du skal ikke den Vey, sagde Bødelen til Diderick Slagheck, da han havde ført ham nogle Trin op ad Stigen til Galgen, og saa vendte om igien for at føre ham til Baalet. Jeg havde og den Nykke, at studere for Alvor Jura, som jeg med Etats Raad Dons og Justits Raad Nordahls, Presidentens Omgang havde god Andledning til, saa *conferere* for den juridiske Docter Grad, og blive Høyeste Rets Advocat; Præst troede jeg ikke jeg vel kunde blive for den *Examen theologicum*, som jeg naturligviis ikke vilde underkaste mig; stundum troede jeg dog og dette kunde gaae and, og saaledes var mit Hoved en Tumble Plads for mange Haande Projekter; imidlertid lurede jeg paa Prindsens Confirmation, da jeg troede Sporon vel paa en eller anden Maade vilde frelse mig fra Skoele Trældomen.

Men jeg haver glemt at anføre et Hovedspektakel jeg i Trondhiem havde, og som hører i sin Begyndelse til Mitten af 1783. Jeg har før fortalt min Ven noget derom; men vil hidsætte det for Fuldstændigheds Skyld.

Procurator Evensen var og er en Karl, som gjør alt hvad hans Hierte begierer, og da han er den eeneste *Procurator* i Trondhiem, som virkelig kan forsvare og føre en Sag, saa troede han alt kunde af ham forsvares. Der var en Jomfrue heed Maren Hof, en arrig og ond Dievel, som havde nogen Formue; hun havde engang volde(t) nogle Hollandske Matroser Tamp, som laae der paa tre Ostindie Farere i Krigens Tiid af Frygt for de Engelske. Skibene seglede endelig bort; men i en af de Norske Havne gave

Officerer og Matroser, som havde i en 1½ Aars Tiid giort mange Bekiendtskaber i Trondhiem en Arendahls Skipper adskillige Breve til Trondhiem, hvor han skulde gaae hen; deriblant eet til Jomfrue Hof. Han havde haardt Vær, og adskillige af disse Breve vare ved hans Ankomst til Trondhiem vaade; han eftersaae dem da i en Bagers Huus, og fandt blant andre dette Brev til Maren Hof aabent; nu kunde han ey lade være at læse det, og det var da fuldt af Skiolds Ord mod hende og egte Matros Snak. Bager Konen og flere *) læste det, og de bleve eenige om at lade Brevet ligge der, da hin Jomfrue vilde ikke tage vel imod dem om de bragte det til hende. Nu laante denne Bager Kone Brevet om til mange Mennesker, og det løb rundt om i Byen.

Der var da en Mand, som havde været Borger og havt nogen Velstand, som i den Tiid var død, og havde 2de Døtre, som vare i Huuset med en gammel Faster de havde, da Boet stoed endnu under Skifte Rettens Behandling til *Auction* o. s. v. Til disse Born kommer Bager Konen en Dag ind, og blant andet spørger om de havde seet hint Brev; ney; om de vilde see det skulde de faae det af Hende — ja det gad de nysgierrige Tøser nok seet. Et par Dage efter var den ældste af disse Systre gaaet hen til Bager Konen; og denne gav hende Brevet, som hun, da hun kom hjem læste for Systeren og Fasteren; og et tredie Fruentimer, som var et Syskende Barn af Maren Hof og heed Dorthea Lowans. Da det var læst beder denne Dorthea om hun ey maatte skrive sig en Afskrift deraf; jo; hun gik da bort og hentede Blek og Papiir og begyndte at skrive; men beder derpaa den ældste af disse Systre Henrica Haagen, at hun vilde hielpe hende at giøre det færdigt; dette gjorde hun da, paa en Figur nær, som hun ey vilde afridse, men dette gjorde da Maren Hofs Systerdatter selv, og gik derpaa bort dermed, hvorved Maren Hof fik Kundskab om Brevet. Dette var om Eftermiddagen

*) skrevet: fleste.

Klokken 3; nogle Folk som kom ind i Huuset den samme Eftermiddag saae da Brevet liggende paa Bordet, de læste det, der blev talt derom; og siden kom da ogsaa Originalen uden at løbe videre om i Maren Hofs Hænder.

Nu maatte dette arrige Dyr hævne sig; men *qvæstio* var paa hvem: Evensen var Raadgiver: Bageren og flere, som havde læst Brevet og fort det ud i Byen havde Penge; altsaa blev Beslutningen at Henrica Haagen blev stevnet fordi hun i sin Stue havde læst det; og derom blev da ført Tingsvidner. Man talde om dette og loe deraf. Nogle Dage efter dette var skeet, lader Evensen Henrica Haagen sætte ved sit Vingebeen i Raadstuen. Dette gjorde en stor Opsigt; alle talde om dette, som Voldsomhed, og da jeg Dagen efter kom hen til Politie Mesteren, prækede han og andre der vare meget derom, og om Evensens Formastelighed, vi fik da Byetings Protokollen fat, og saae der var intet anført eller beviist, som der kunde gøres Arrest for; og de snakkede saa længe for mig, at jeg lovede at styre for Sagens Procedure, og instruere en gammel fortrukken Procurator, som skulde forsvare den arresterede.

Nu vilde jeg naturligviis viide, hvad Deel Henrica Haagen havde i Brevet, fik derfor strax et Politie Forhør optaget, hvori Brevets Oprindelse og Historie ved mange Vidner blev beviist, som jeg nu har fortalt dem; og altsaa var man sikker for at Evensen naar han kom i Knibe cy skulde kunde paastaae Jomfrue Haagen var *Auctor*. Mange tilbøde sig da at *concurrere* med Penge til Sagens Drift; og jeg skulde styre den. Imidlertid havde jeg aldrig seet Mennesket, og vidste for den Tiid end ikke hun var til. Det første *) da gjorde var at tage hende ud af Arresten, og nu begyndtes Proceduren.

Maren Hof var myndig ved Kongelig Bevilling med *Curator*; denne lod jeg beskikke, og han deklarerede at den heele Sag var uden hans Vidende og Villie anlagt, og han reserverede sig Ret og Tiltale til dem, der indviklede

*) ulæseligt.

hans Myndling i unødvendige Bekostninger. Paa Grund af dette blev nu Evensen *contra* stevnet, som Part, og nu blev han rasende. Han udtog *Continuations* Stevning for at ville beviise Henrica Haagen havde *divulgeret* Brevet; men der blev ikke beviist andet end hvad forhen er anført. For Arresten var Evensen selv *Cautionist*. Han skrev nu uendelige Indlæg for at drage Sagen i Langdrag; dette merkede jeg, og uden at besvare hans Snak, lod blot erklære, at da Domeren burde dømme efter *acta* og *probata*, og ikke efter Parternes Snak, saa skulde Sagen til Doms efter den nedlagde *contra* Paastand. Evensen opholdt den dog nogle Uger; men den kom til Doms. Henrica Haagen blev frickiendt for hans og Maren Hofs Tiltale i Hoved Sagen, Processens Omkostninger ophævet; men i Arest Sagen dømt til at betale 500 Rdr. Reparation og *Processens* Omkostninger. Han appellerede: Raadstue Retten skierpede Dommen, saa Evensen i Hoved Sagen blev tilkiendt at bode til Justits og Vey Cassen, og *Processens* Omkostninger; og ligesaa i Arrest Sagen, hvor Byefogdens Dom blev confirmeret. Ved Oberhof Retten bleve disse Domme kiendt ved Magt og endnu mere skierpede.

Nu dandsede da Sagen til Høyeste Ret; Jeg fik Schionheyder til at fore dem; men uagtet jeg ved et Indlæg, som staaer i Raadstue Rets Akten, og som er saa klart og omstændeligt, at jeg blot vilde fremlegge det og lade Sagen gaae, har givet den bestemte *Extract* af Sagen, som jeg har bedet ham blot gjøre sig bekiendt med, saa maae han enten have procederet maadelig, eller Domerne have sovet under Proceduren, og ladet sig fange af Uldahl, som havde Evensens Sag: nok Domen faldt for kort Tiid siden, 30te Novbr.: at Jomfrue Haagen skulde bøde 20 Rdr. til vor Frelserens Kirke paa Christianshavn; forresten alt være dødt og magtesløs, og Processens Omkostninger for alle Retter ophæves. I Arrest Sagen blev Oberhof Rettens Dom, hvorved Evensen dygtig er klappet kiendt ved Magt, dog saaledes at Reparationen for Aresten blev kun ansat til 200 Rdr., og forresten *Processens* Omkostninger ophævet.

Den siste Dom er i sær original, da den statuerer Evensen har fornærmet Henrica Haagen, bør bøde derfor, og dog hæves Omkostningerne.

Imidlertid er dette vundet, at han betænker sig paa en anden Gang at gjøre sligt Spil, da dette dog har kostet ham vel en 6 a 700 Rdr. Og hvad dette Spøg har kostet mig aarker jeg ikke engang at regne efter; thi de gode Patrioter, som vare med i Begyndelsen, have lidt eller intet gjort, og da det ret for Alvor gik op i Retterne, saa stoppede de. Jeg havde begyndt, det var bekjendt, og til Ende skulde det da; thi halvgjort Gierning lider jeg ikke.

Da Henrica Haagen var komet paa frie Fod igien kom hun hen til min Kone for at takke for dette; dette gav Andledning til, at min Kone sagde hende hun skulde stundum kome did; dette skeede da, en Ven af mig, som jevnlig kom i Huuset forlovede sig med hende; og nu bad han os om at tage hende til os. Dette skeede ogsaa; ved Bortreisen fra Trondhiem fulgte hun med til Veyle, og der er hun endnu, hvor Pater Jansonius har seet hende og paa denne Maade har jeg havt dobbelt Bekostning med den Sag; og nu kommer det and paa, at min Kone, som holder meget af hende, kan overtale sig til, at lade hende ved god Leylighed segle hen i en Condition, hvortil vel vil blive Leylighed. Nær havde jeg sagt min Kone har en alt for god og velvillig Siel; men hun er vor Wiehes Systerdatter, og har altsaa godt Folk at slegte paa. Naturligviis maae hun bestille noget, sye, spinde (tænk engang, min Kone har ikke mindre end 6 Rokke i Gang, da den lille 9 Aars Pige spinder med, og der er ret en Spindehuus hos mig, og der gjøres allehaande Ting til Brug, som ikke ere stygge) men dette noget, er dog ey nok.

Vi gaae nu tilbage til Maj Maaned 1784.

Mine Forhaabninger om at slippe fra Rektorskabet grundede sig som sagt meget paa Sporns Venskab. Han blev Stats Sekretær, og nu saa det jo herligt ud. Men see

tolluntur in altum ut lapsu graviori ruant — Guldberg og Sporon seglede af — og nu kiendte jeg ingen af de nye Siele: Thoth levede, men Harboe*) var død, Janson skrev mig til, man maatte see Tiden and, og lære hvo de rette Folk vare, man skulde handle med. Mine Modstandere i Trondhiem troede nu jeg var evig fængslet der, men jeg, som følge at jeg ingen Svinhund var, troede, jeg skulde vel komme i Kast med de nye Mennesker; og besluttede at drage til Kiøbenhavn, og dette blev *prompte exsequeret*. Dette var uventet for Trønderne; og nu var jeg da afstæd inden de troede det var Alvor.

Ved Ankomsten til Helsingør, horte jeg paa Vertshuset megen Snak om Forandringen, og de nye Mennesker; men Bülow var den som al Talen dreyede sig om, og han var saare god. I Kiøbenhavn var der, selv blandt forskiellige og modsatte *Factioner* kun een Stemme om dette same. Den Svend maatte jeg da kiende. Imidlertiid var det Norske Videnskabernes Selskabs Skrifter færdige; som Secretær burde jeg overgive Herskaberne dem; jeg talde med min Ven i al Korthed, fik *Audienz* hos Kron Printsens, som var ogsaa snart færdig; nogle faae Ord talde vi samen i Forgemakket, og dermed var det forbie. Men jeg havde nu seet Dem og det var nok for at ville see Dem igien.

Imidlertiid gjorde adskillige mig det til Pligt, at søge min Vens Bekiendtskab; ved Samtale om den Norske Forfatning udlod jeg om adskillige Galskaber, og alle sagde, dette skulde Bülow viide; jeg havde og nok Lyst til han skulde viide dette; men jeg vilde gjøre mere end almindelig Bekiendtskab med Manden, og Knuden var hvorledes dette skulde gaae til. Nu var der almindelig Snak i Byen at Riegels var Kron Printsens Favorit; havde megen Adgang til min Ven; og mange skreg høyt over dette, da hans Sorte Siel var bekiendt nok; jeg kiendte ham fra vore Studenter Dage, og jeg vidste han skulde gjøre mange Dievelskaber om han kun kunde; jeg besluttede at advare

*) Biskop Lud. Harboe, † 1783.

min Ven herom paa en god Maade, og min Tanke var denne: enten legger Manden det paa Hierte, om han ey kiender Riegels før, og da, naar han erfarer Sandheden, bliver han den ey vred som har sagt den, eller han tager dette ilde op, saa kan han have en god Dag, og du er ligefuldt *Rector* i Trondhiem. De Erfarenheder jeg fra Norge havde troede jeg og skulde være Dem behagelige, saameget mere som min Situation gav mig ingen Interesse for eller mod Tingene; og altsaa skulde man nu have Kløer i den gode Bülow. Dertil gav en Hændelse Leylighed. Jeg havde, som De veed, nogle Tegninger fra den gamle *Mathematicus* Fester, som han ønskede Cron Printsen overgivne, de laae i Bunden af min Kuffert, og jeg havde glemte de vare til første Gang jeg talde med min Ven. Siden saae jeg disse en Dag; jeg fik nu Ærinde til Fridrichsberg, vandrede did, og spurgte, om De vilde overgive Printsen dem. De lovede dette; vi kom lidt i Snak om *Norvegica*, og jeg sagde jeg vilde skrive til min Ven noget herom. Den Maade paa hvilken min Ven antog dette Tilbud virkede den Følelse strax i min Siel, De var min Mand; og jeg sendte Dem da Tegningerne med en Epistel. Nogle Dage efter gik jeg atter did til Dem, De var fornøyet med min Skrivning og ønskede mere: der var kun lidt Tiid til at tale, da mange Sieler vare uden for, jeg bad Dem da bestemme en Tiid, jeg i nogen Roe kunde tale med Dem, og De bestemte næste Søndag Klokker 10 eller 11.

Til Fortred huskede jeg da ikke jeg havde den Dag lovet mig ud paa Landet og kunde ey bryde dette Løfte; dette randt mig i Tanke, da jeg kom hjem; og jeg skrev nu en Epistel til Harboe og bad ham gjøre min Undskylding. Jeg tænkte herved, maaskee bliver Manden vred eller stødt og det er galt; men er han saa kort for Hovedet, saa forliges vi dog ey med hinanden; altsaa ligesaa godt at Barnet dræbes i Fødselen — og komme kunde jeg plat ikke, da jeg nogle Søndager i Forveyen havde narret min Svoger, og torde nu ey længer udsætte at drage med ham. Imidlertid bestemte min Ven følgende Søndag Klokker

10, som Harboe *) sagde mig, og for Klokken 9 var jeg i Harboes Kammer. I det Øyeblik Klokken slog 10 gik jeg hen til min Vens Dør, men borte var De. Deres Kamer-tiener sagde De siden 9 havde ventet mig; jeg fortalte ham Klokken 10 var min Bestemmelse, og var nær bleven gal baade paa Herre og Tiener. Han sagde mig da Printsens var komet og havde kaldet Dem bort, og De vilde vist have taelt med mig; og efter nogen Snak siger han da, om jeg vilde komme, som Dagen efter mellem 12 og 1 saa skjønt De da ingen pleyede at tale med vilde han dog vove at bede mig komme paa den Tiid. Jeg troer endda vor Samling et par Gange blev forhindret; men endelig talde min Ven til mig en Morgen vi mødtes i Longangen paa Fridrichsberg Slot, og den Dag fik jeg Dem siden i Tale. Da bad jeg Dem *in simplicitate cordis* at vogte sig for Riegels, og den heele Maade vor Samtale blev ført paa gjorde at min Siel blev lænket til min Bülow og Evigheder skal ikke kunne skille os fra hinanden. Nu blev den Tanke til Enthusiasme herskende i min Siel, at meget Held kunde skaffes for Norge ved min Vens Bestræbelser, og hvem veed hvad Tiiden kan være frugtsomelig med.

Imidlertid bestemte jeg mig for den hellige Rokkelore; da jeg deels stedse havde havt en inderlig Lyst til det Prækerie, deels og troede jeg paa den Vey snarere skulde ved Bytte faae *æquivalent* for mit Rectorat end paa nogen anden Maade; jeg prædikede en Dag til Høymesse i Frue Kirke for Schiønheyder **): det var siden med stor Nød, og ikke uden ved Deres Hielp, Ven, jeg kom til at prædike for det Kongelige Herskab. Den Præken staaer trykt i min Brand Samling ***).

*) Fr. Hans Walter Harbou, Kammerpage hos Kronprinsen.

***) Joh. Chr. Schiønheyder, Stiftsprovst og Præst til Frue Kirke, senere Biskop i Trondhjem, † 1803.

****) Hellige Taler udgivne til Beste for de ved Ildsvaaden 23. April 1786 forarmede Veile-Indvaanere. Fredericia 1787. 8. Side 55—78.

Jeg forlod da Kiøbenhavn og Dem Ven, og min Siel var saa rørt da jeg siste Gang gik fra Dem, at jeg, som var mig fast ubegribeligt, ikke folde det ved Skilsmissen fra andre mine ældre Venner: en Wiehe, og Janson. Der er dog vist nu nok en Sympathie i Naturen, saa maae den vist og være mellem Sielene.

Til Helsingbor kom jeg med en stærk Kuling over i en halv Time i Mørkningen; og neppe var jeg komen i Land for Stormen høynede sig, saa et Skib vi seglede forbie i Farvandet blev kastet op paa den Svendske Side, og i et par Dage kunde ingen komme frem eller tilbage. Vi lode nu staae til op ad Norge (min Kone og den lille hendes Systerdatter var med) om Aftenen som jeg kiørte ind i Laholm, troer jeg Stædet heder, styrede min Karl Vognen ikke rigtig, og vi rev med Baghiulet en forraadnet Bomstolpe over Ende. Den Svendske Tolbetient begyndte da en grum Alarm, som om vi havde kiørt Konningens Halsbeen over: jeg bad ham være roelig, og komme i Herberget: de kom da toe, og demonstrerede mig hvilken Ulykke der var skeet: jeg troede en gamel raaden Stok havde ey stort at betyde; Kors, raabte de, Kronens Bom! Jeg meente den dog vel kunde betales: dette meente de da og, og det raadne Træe, som ikke var 8 Sk. værd, maatte jeg da give dem 3 Daler Søilvermynt for, at jeg kunde faae dem fra Halsen. Jeg kom derefter lykkelig frem til Trondhiem, uden andet Vanheld, end jeg brekkede 8 Mile derfra min Vognstang, som min Karl dog gjorde til Orden, og den holdte til Byen.

Blant de Candidater, jeg det Aar havde dimitteret var en, som jeg dog vil nævne, da der enten bliver en Erke Spisbube eller en stor Mand af ham. Begge Deele har han den bedste Ansatz til. Godfried Hagerup er hans Navn. Hans Fader levede da paa Bjørnoer i Trondhiems Stift og var en herlig Mand, Præst der; men i de fattigste Omstændigheder, da han i et Aar i eet og alt ikke havde mere end 70 Rdr. af Kaldet, og havde en mange Aars sengeliggende Kone og mange Børn. Denne hans ældste

Søn og en yngre*) havde han selv læst for, men saa ingen Udvey at faae dem frem ved Studeringer. Imidlertid skeede det ham uafvidende, at Fogden i det Fogederie en ædel Mand, hvis Navn jeg nu ey kan mindes ved sin Nærværelse i Trondhiem fik adskillige Folk til at tegne sig for et aarlig Tilskud til at holde disse Børn i Skoelen, og dette blev tilstrækkelig nok til at holde dem der. Nu kom de da ind, og bedre underviiste Discipler har jeg aldrig faaet i Skoelen. De havde begge gode Hoveder. Den ældste Godfried kom i Mester Lektie, og skjønt han intet Hebraisk kunde, underviiste *Conrector Mag.* Holst ham privat deri i 14 Dage, og Knegten lærde i den Tiid sit første Kapitel i *Genesis* sin Gramatica, og kunde nu følge de andre, et Beviis baade paa Lærerens og Disciplens fortrinlige Duelighed.

Denne Fyr var komen i Slæng med en listig og ganske Smuk Tøs, som tiende som Kamer Jomfrue i et af de anseeligste Huuse. Han skulde *cassere* de sammenskudte Penge ind fra hans Velgiørere og levere en Kiøbmand, som var ham beslægtet; men Tosen fik Pengene paa adskillige Maader. Kiøbmanden gik nu hen til min *Conrector* (thi mig var de mere bange for) og fortalde ham dette, og bad jeg ey maatte viide det for det første. Jeg fik det strax at viide, men lod dem skiotte sig selv for at see hvad Vey de vilde tage. Endelig efter en 8 Dages Forløb fortæller Kiøbmanden mig, at Hagerup havde ædt Pengene, og det værste var, han vilde ey sige ham, hvad der var indfordret og hvad der stoed tilbage. Dette var en Løverdag. Aftencn derpaa var jeg hos Politie Mesteren i Selskab, og hans Tiener kom ind og vidskede noget, hvoraf jeg hørde Hagerups Navn. Politie Mester vilde da gaae ud; og nu spurgte jeg ham, hvad det var. Det var intet uden at Godfried, var der i Ærinde fra en gamel rig Kiøbmand, en original redelig og gudfrygtig Mand, som hed Mathias Friis, og skulde bytte en 50 Rdr. Banco Seddel. Dette

*) Mathias Hagerup, † 1822 som Statssekretær og R. N. O.

faldt mig mistænkelig; jeg bad Politimesteren flye mig Seddelen og gik en anden Vey ud hen til Friis. Der saae jeg da han havde et Brev som min Godfred havde skrevet i Faderens Navn, hvori han bad ham laane sig 36 Rdr., og dette vilde Friis og gjøre, havde til den Ende flyet ham den 50 Seddel til Omvexling. Jeg overbeviiste snart Friis om, at dette var Godfrieds eget Mesterstykke, gav ham sin Seddel igien, og gik tilbage til Politie Mesteren, hvor Krabaten var, hvor jeg ganske jevnt sagde ham, at Friis vilde nu ey have Seddelen vexlet, og han skulde Søndag Eftermiddag komme til mig, at vi kunde overregne, hvad Penge der endnu vare i Behold. Godfried gik da hiem, var Søndagen i Kirke; men om Eftermiddagen kom der ingen Godfried. Jeg lod spørge efter ham, han var ey at finde; jeg troede da han var paa Færde, at skaffe sig Penge. Klokkeren 11 om Aftenen kom Politimesteren til mig og fortalte Godfried var rømt, og havde laant en Hest $\frac{1}{4}$ Miil fra Byen, som han var seglet afstæd med, og Politie Mesteren; Klingenberg, heder han, havde allerede paa toe Veye sendt *Expresser* efter ham. De kom om Morgenen hiem og havde ey fundet ham; thi han havde taget Veyen ad de Svendske Grendser og der søgte de ham ikke. Toe Dage efter fik vi efter mange Foranstaltninger Kløer i ham henved Grendserne; han havde solgt Hesten for 4 Rdr. 3 Miil fra Trondhiem, givet sig ud for en Kiøbmands Karl fra Frue Lysholms Kontoir og derved blev hans Vey røbet, saa hun, uvidende om hvo han egentlig var lod sætte efter ham; kort vi fik ham, havde nogle smaa Bryderier for at faae alt jevnet, da jeg vilde have dette virkelig store Hoved *conserveret*: han fik sig en liden Stue Exsecution; jeg tog ham da til mig i Huuset, hvor jeg just havde et ledigt Kammer; thi ellers kunde jeg ey passe paa ham, og der blev han da til jeg dimitterede ham, og tog ham ned med til Kiøbenhavn. Saalænge jeg var der var han roelig; neppe var jeg reyst for han blev gal igien — han skal siden være komet ud paa Landet til en Præst som Informator — maaskee han der skal stilles. Det værste er

hans Gemyt duer intel; det komer nu and paa hvorvidt Forstanden kan med Tiiden vinde Seyer over Hiertets Vanart. Men stort Anlæg er der hos ham. *)

I Klubben blev jeg blant andre kiendt med General Krigs Komissær Monrad, en Mand, som har prøvet Verden og er derfor meget forsigtig i sit Væsen og Omgang, og han havde afsondret sig næsten for al Omgang, saa jeg var 2 Aar i Trondhiem inden jeg saae ham. Manden er en grundærlig Mand, af et hurtigt Hoved, og rask i sine Expeditioner. Vi talde adskillige Gange med hinanden, og ved en Tiids Omgang, da han, som han siden sagde mig, havde noksom udspeidet min Siel blev vi saadane Stalbrødre, og gode Venner, og det i Ordets egentligste Forstand, at han ved vor Skilsmisse soer paa han vilde ey have nogen fortroelig Ven mere i Verden (han er nu 52 Aar) og mine Breve fra ham selv og andre viise mig han nu har atter unddraget sig fra al Omgang, og lever som en Eremit i det store Trondhiem. Hans virksomme Siel har ingen noksom Beskieftigelse i det Embede han har, og han har ingen havt der for mig, og har ingen efter mig han kan *comunicere* sig med, da han troer Menneskene ikke. Jeg har engang før sagt min Ven, at han skulde være en forvoven NB. i god Menig Politic Mester i Kiøbenhavn; men dette var dog nok ikke hans Lyst: gad han, som han ey gider legge sine Been i Trondhiem kunde de ey faae herligere Stiftamt Mand — men jeg vilde have ham ned til os, om Skiebuen vilde det.

Vi vare iidelig Samen, og han fik ved den Leylighed adskillige af mine Krøniker at viide, det var efter Overlæg med ham jeg søgte Weyle, og vi gjorde mange stolte *calculationer*, som saa ud i Udfaldet som *Zoegas* Kobberskilling Beregning; adskillige Gange talde han i denne Tiid om min Afreyse og dens Bekostninger, og spurgte, om jeg havde betænkt dette — jeg aarkedede ikke saa tidlig at

*) Gottfried Hagerup blev Officer ved det danske Husarcorps, blev casseret og gik i russisk Tjeneste efter Sigende.

(tænke) derpaa; men han demonstrerede mig at Flytning, Reyse, Omskiftning af Dragt o. s. v. fordrede Penge, og dette havde han beredt sig paa og sørget for, saa 800 Rdr. stode til min Tieneste, naar jeg brugte dem. Han havde gjort Udregningen, nu kunde jeg regne efter. Dette Stæd behøver jo ingen videre Commentar. Jeg skulde Landverts med min Kone reyse ned, og min anden Familie med Tøyet, hvortil et Skib maatte fragtes, gik til Soes: og da jeg ved min forrige Aars Reyse havde sat en 400 Rdr. overstyr, og jeg reisde endda meget oekonomisk, saa havde jeg selv ingen Penge, og vilde have havt allehaande Bryderier, som Monrads Venskab forudsaae og forebyggede. Jeg udgav i den Tiid Indledning til den naturlige Religion. Trondhiem. 8. 1785. Og saa skiltes jeg min troefaste Ven og Stalbroder, som jeg dog engang maae see igjen.

Man maae paa disse Reyser selv have Vogn, jeg havde forrige Aar havt en gammel tung Dievel, som jeg dog lykkelig kom frem og tilbage med; men den fik sin Helsot ved Touren. Monrad vilde jeg skulde kiøbe en ganske nye og herlig Vogn, som kunde faaes for 120 Rdr.; men dette var mig for mange Penge, jeg kiøbte atter en gammel Chaise, som var i Stand gjort for 40 Rdr. men her sparede jeg paa Skillingen og maatte lade Daleren gaae. Neppe var jeg komen 8 Miil bort før der gik Brøst paa den; paa Dovre Field maatte jeg ligge 2 Dage og slikke paa den, og 1 Miil fra Christiania gik heele Forstillingen i Stykker, saa jeg maatte lade den slæbe ind, og fik mig en Bonde Kariol at jasje ind paa med min Kone. I Christiania er det uhyre dyrt at ligge, Haandværkerne ere og uforskammede, og jeg saa min Diet, medens Vognen blev færdig vilde beløbe sig til mere end den var værd. Dagen efter jeg var komen opkom den ulykkelige Ildebrand i Pak Huusene, og nu var den heele Bye i Forstyrrelse, og intet Arbeide var der at tænke paa at faae gjort. Jeg maatte da for at komme bort kiøbe en opsminket Engelsk

Vogn, som hængte i Fiedre, og give 94 Rdr. for, og lade Sadelmageren beholde den Gamle i samme Kiøb. I Kiøbenhavn kostede denne Vogn mig atter i Reparation 28 Rdr. Her kunde jeg ey bruge den, da den er stor og fordrer 4 Heste 3 i det mindste. Intet Huus har jeg kundet faae at bierge den i; den har nu paa tredie Aar næsten altid staaet i aaben Luft; endelig har jeg solgt den for 27 Rdr. for dog at faae noget for den; dette er mit ærgerligste Kiøbmandskab og Tab af alt. Stiftamt Mand Koren vurderede mig den i Somer til 30 Rdr. — Vogn Mand bør jeg altsaa ikke være; det maatte da være i det lille Vognmands Laug, hvor man ey fristes til at bruge Karodser med Engelske Fiedre. Min Ven seer da jeg kom uden Sorg fra Trondhiem, og Enden var der i saa Fald bedre end Begyndelsen, men dette havde jeg da Monrads Venskab at takke for. Gud har underligen skaffet mig Venner til Opmuntring og Hielp; Fiender til Ydmygelse og Modgang til Forbedring. Uden Modgang var jeg bleven en stolt galen Hund, nu har jeg lært at lee med de Glade, sørge med de Bedrøvede. Er paa Vey til at blive et Menneske.

Før jeg 1785 reyste fra Kiøbenhavn udgav jeg Skriftet: Om Begravelser i Kirker og Kiøbstæder. Kiøbenhavn. 8. 1785. og der paa Papiir ere da Ligene feyede ud, men de stinke dog stundum hesselig for mig i Veyle Kirke, der staae de da altsaa endnu. Og for dette Aar er da intet videre fremdeles at erindre end det, jeg blev ordineret, og var i alle Deele fornøyet med Biskop Bloch, blev indsat og prædikede i Veyle det bedste jeg kunde.

Min Eventyrs Reyse i Februarii 1786 til Kiøbenhavn kiender min Ven, og jeg begriber at dette var een af mine dumme Streger, da jeg deels unyttig satte en 70 Rdr. overstyr, jeg maatte fragte Isbaad over Beltet for egen Regning, deels gjorde Schack Rathlou vred. Min Prædiken for Herskabet gjorde baade ondt og godt; dog er jeg vel fornøyet med at jeg holdte den, den staaer i Brandsamlingen.

Ved Ildebranden, som faldt den 23 April 1786 maae jeg fortælle min Ven nogle Merkværdigheder. En Jomfrue

Claudi, som var hos en sin Tante her i Byen, blev en 2 a 3 Maaneder for Branden beslagen med stor Tungsindighed: hun græd jevnlig; men udloed sig ikke hvorfor. Hun faldt derpaa i en Feber og phantaserede; kom sig igien; men Sorgmodigheden vendte tilbage og blev stærkere — hun torde, som hun sagde, ey sige hvorfor hun græd: endelig udbrod hun en tre Uger for Branden, Byen skulde brænde, hun skulde brænde med, og fordrede med megen *lamentation* at komme fra Byen; De gave hende gode Ord, og kurrede paa hende, men hun vedblev sin Snak; og vilde bort, da hun ellers brændte. Dagen Ilden brød ud, maaskee $\frac{1}{2}$ Time før, da de sade til bords opfordrer hun Mosteren til at skynde sig; thi de brændte ellers; og inden de fik afspiist blev der raabt Brand. De fik hende da ud med til Enden af Byen; men da der i den Tummel ey blev taget vare paa hende, var hun komet tilbage igien i det brændende Huus. Der blev hun i Porten fundet død om Natten Klokken 12. Hun vilde ey være brændt, det beviiser den Stilling i hvilken kun blev funden; thi hun var faldet paa Ansigtet, i Udgaacnde med en Sølvskæ i Haanden; var altsaa i Forvildelsen gaet did for at redde noget, og er i det hun gik ud bleven qvalt. Der blev i Branden stiaalet paa en saa ugudelig Maade, at jeg næsten blev gal over, at høre al den Ondskab udøvet af Medborgere mod ulykkelige. Nogle Omløbere var der og blant Tyvene; men det var ikke vor kiere Byefogeds Sag at anstille den Undersøgelse derom, som strax burde være foranstaltet. Onsdagen efter Branden blev den bemeldte Jomfrue Claudis Levninger begravne; jeg holdte den Dag en Prædiken over det Sprog: takker Herren fordi han er god og hans Miskundhed varer evindelig; og i Enden af den angreb jeg Brand Tyvene paa en Maade og med en Ild, som jeg aldrig før har talet og haaber aldrig at tale mere. Efter allehaande Vendinger, endte jeg Talen med at lyse Forbandelse over dem, og de Ord al Menigheden skal sige *Amen* — og derpaa vendte jeg mig pludselig og

gik ned; hvilket usædvanlige, da Fader vor og Velsignelsen blev udeladt forbausede endnu mere Menneskene. Talen gjorde størst Virkning paa de uskyldige; nogen Virkning gjorde den vel og paa de andre; vi kan kun pløye og saae, Vexten staaer ikke i vor Magt.

Det var just Confirmations Søndagen det brændte, og min Kone og min heele Familie var med mig i Hornstrup Kirke, hvor jeg confirmerede. Da vi stoed op, fortæller min Kone hun havde drømt, at vi vare alle ude, og jeg i min fulde Præstehabit, og der kom Bud til os, alt for os var brændt: vi ilede hjem, og jeg knurrede for den lilen; men ved Hiemkomsten saae hun ingen Ild, og et par Komoder, vi have vare redede. Dette spøgede vi med og bekymrede os ey videre om. Det var en deylig Dag, og jeg, for at være lidt pyntelig ved Forretningen, tog min Vinge-kiol, som jeg ellers i Annexet ikke bruger, paa, og kiørte med Pibe-Krave og fulde Stads til Sogns, hvortil Været i sær forte mig. Forretningen blev endt; vi spiste hos min Annex Bonde, aade og drukke og bleve mætte, og alt var saare godt. Efter Maaltidet reysde jeg længere bort for at berette et par Syge, og da jeg kiørte tilbage til Kirken saae jeg en stærk Røg, og talde derom med Bonden, som kiørte for mig; han troede de brændte Stubber i Grundet Skov; dermed loed jeg mig nøye; drog nu til min Bonde, og drak min Kaffee i god Roe. Nu blev Klokken 4, og det havde da brændt 2¹/₂ Timer uden at vi vidste det, i vort Huus var ingen uden en norsk Pige vi havde bragt med os, og hun torde hverken forlade Huuset, ey heller kunde hun bevæge nogen Liden eller stor til at løbe op til mig.

Nu vilde jeg i min roelige Vankundighed have spændt for, og i det samme kom en Bonde til Gaarden, og fortalte det meste af Veyle var afbrændt. Store Vanheld kan jeg taale, da Sielen strax andspænder sin Kraft, og føler den maae anspendes; smaae Ting skal snarest bringe mig ud af Contenance. Jeg hørte dette og var ikke uroeligere end jeg er nu. Min Kone var ikke vel tilfreds; men hendes

Sorg er stille. Nu kiørte vi, og jeg var nær bleven rasende for vi kiørte for stærk, og jagede Hestene til Unytte; thi vi kom altid Tids nok til at see Ruinerne. Paa Veyen mødte os en Svend og fortalte den Gade hvori jeg boede var rent afbrændt. Manden som kiørte for mig, og boede i samme Gade, kiørte nu afstæd som en galen, og al min Knurren kunde intet hielp. Jeg fik ham da til at holde ved en lang steil Bakke, som løber ned til Veyle, medens vi stoed af, og han rullede da ned med Heste og Vogn saa det stoed vel til. Vi gik nu ned af Bakken, og saa Ilden, men kunde ey see hvorvidt den gik. Min Kone iilede, og blandt andet spurgte mig hvor vi nu skulde være. Kirken staaer, sagde jeg, der er Herberge for Præsten, Kiøl og Krave har jeg paa, er dette brændt, der er meer hvor det kom fra; altsaa kiønt langsom. Ved Porten fik vi at viide vor Huus stoed enda men Ilden var ikke 20 Alen fra dets Straaetækkede Baghuus, og stoere Brande laae i Gaarden. Dagen efter erindrede jeg min Kones Drøm, hvori der var saamegen Sandhed. Der er meget uforklarligt i den menneskelige Siel.

1786 blev jeg mod Enden af Aaret October Maaned Provst i Nørvangs Herred; efter Herreds Brødrenes Valg, og Biskoppens endelige Tiltrædelse til samme. Der blev fra tredie Mand giort nogle Konster for at omstemme Herreds Præsternes *votum*; men dette gik ikke and; og jeg blev Provst at jeg og skulde viide hvordan dette var. Jeg har i indeværende Aar i det Embede giort over 60 Miiles Reyse, og har rigtignok bødet min Skilling for denne timelige Ære; da jeg i alt haver havt 24 Rdr. Indtægt og derfor har giort 2 Reyser til Landemoderne i Varde og Ribe og ligget der, og saa Visitaz Tourene. Provstiet giver virkelig eendeel Arbeide og Skriven og Uroe. Provsten er som Korporalerne i Militæret, og dem falder altid det værste paa. Dette Aar løb da saaledes til Ende.

1787 udgav jeg Den i Sandhed ærværdige Alderdom en Ligtale. 8. Hadersleb. Ligesaa om Tiende

Ydelsen og dens muelige Forandring. Hadersleb. 8. 1787. endelig Hellige Taler udgivne til Bedste for de ved Ildsvaaden d. 23 April 1786 forarmede Veyle Indbyggere. Fredericia 1787. 8. Jeg har desuden i Veyle fuldendt en latinsk Afhandling *de libertate divina et humana* og næsten udarbejdet en Afhandling om Dyrenes Natur og Bestemmelse og Menneskenes Pligter mod Dyrene. Der fattes omtrent et Ark, saa er den færdig. Begge disse ere skrevne med Friche og see lidt paradox ud.

Intet Menneske har gjort mig Fortræd paa dette Stæd uden vor syndige Byfoged, der er en egte Ismael, som hader alt der aander uden sig selv, og det som er til hans Fordeel; og er hadet af den heele Bye. Hans første Spil var at bringe mig i Klamerie med heele Menigheden; men dette slog feyl og han blev den eeneste jeg fik Kiv med, om det publike Væsen. Han er ikke farlig, naar man først bliver mistænkelig mod ham; thi han kan ikke forfølge noget Anlæg med Klogskab, og Hovmod og Egenytte maae altid bringe ham i Fælden; og endelig blive Borgerne, som han mishandler nødte til at klage over denne lille Tyran. Med mig maatte han kives til evig Tiid, naar han saa lystede; thi jeg kan tage ham i Nakkebeenet, og saa staaer han der, og hans kiere Stiftamtmand, som ret tænkte at pudse mig, har indtil denne Dag ey tordet decidere i vore Stridigheder; skiont jeg for et par Maaneder siden skrev ham og Bispen (som er med mig, og hvem jeg heller ikke egentlig huggede paa) et saa droyt Brev, og paastoed de skulde lade dette gaae til Kancelliet, at han, dersom endog Skin af Uret var paa min Side vist ikke havde ladet mig skrive saa upaaanket. Mig maatte han altsaa gierne kives med, og da han begriber deraf komer intet Gavn for ham, saa har han nu længe været ganske hovisk, og alt har været roelig. Men de arme syndige Mennesker, som han træder paa Halsbeenet, dem ynkes jeg over. Men han skal have sin Tiid til at modnes,

og Straffen gaaer vel, efter Lichtwehr*), paa Krykker, men den henter dog Synderen ind.

Min gamle Residerende Cappellan Herr Peder Winther har været mig en kierlig og troe Broder, har beriget mig med sine mange Aars geistlige Erfaringer, har stedse omhyggelig gjort mig opmærksom paa alt, hvor han troede noget indtreffende Tilfælde var tvivlsomt, eller hvor han kunde frygte jeg skulde oversee noget. Det er en reddelig og fornuftig gammel Præstemand, i Sandhed ærværdig og elskelig, og vor Skilsmisse vil vist ikke skee uden Rystelse i Sielen; og vi glemmer ikke hinanden.

Oeconomiske Bryderier haver jeg havt paa mange Maader, i Trondhiem skulde jeg betale adskillige Penge deriblant de 600 Rdr. Laan af Skoelen; ved Overskudet fra Naadsens Aaret og min Svoger Bourgeois Hielp er jeg komen for det meste ud af dette, saa min Debet der, som endnu kan bryde mig (thi min Ven Monrad laante mig ikke i anden Hensigt end at bie som Prints Friderich til beleylig Tiid) kan være 500 Rd.

Min Reyse til Kiøbenhavn herfra i Februarii 86 ødte mig en 70 Rdr. en Postvogn jeg maatte have til Sogne Reyser, og fremdeeles bruger tog 40 Rdr. bort, og hvordan jeg end har oeconomiseret har jeg dog i min balanse Regning i de 2¹/₂ Aar et *deficit* af 250 Rdr. Min Posthuus Regning var forrige Aar kun 41 Rdr. og hvad jeg i Følge af Branden har mistet i Indtægt, og udgivet Extraordinær veed jeg ikke ret at beregne. Men det veed jeg, Gud har ført mig underlig til denne Dag, og haver han Lyst til mig, og seer han jeg skal fremdeeles virke noget til Gavn paa hans Jord, saa vil han vel fremdeeles styre alt til det Bedste.

Mit Legeme er svekket, og jeg foler jeg har ey mere min forrige Kraft til at taale og lide: Sinds Opmuntring er min høyeste Trang og derfor er Friderichsberg en væsentlig Lykke for mig, da jeg her upaatvivlelig, om jeg skulde

*) Magnus Gottfried Lichtwer, tydsk Fabeldigter, skrev æsopiske Fabler. Leipzig 1748.

længer bleven her havde gaaet i Graven. Min Bolig er saa aaben at jeg er evindeligt forkiølet, og haver faaet en Ansatz til Hoved Gicht, som jeg frygter for. Her stopper vi da. Jeg har i mit Liv fundet Vanart, Avind, Skadelyst blant Menneskens Børn; men mange herlige Mennesker megen uegennyttig Dyd, forekommende Kierlighed mod mig, uden hvilken jeg var standset mit paa Veyen. Der maatte legges Bidsel paa min Aands Vildhed, min stive Siel maatte bøyes; men knekkes skulde den ikke, Ilden skulde brænde jevnt, ikke qvæles, derfor gav Gud mig denne merkelige Blanding af Held og Vanheld. Jeg haver ikke henvendt min Eftertanke og Fliid paa noget Slags Arbeide, uden det jo er lykkedes for mig; jeg arbeider med stor Andspendelse, saa Sveden ved min Pult kan briste ud af min Pande, men hurtig gaaer det; hvor læt skulde jeg ikke være reven hen til at ringeagte den mindre heldige Arbeidere om jeg ey havde faaet andet at tage vare, end blæse mig op ved udeelt Følelse af min Kraft. Lidt veed jeg hvad jeg er; men intet veed jeg om hvor styg jeg maaskee havde bleven, om Skaberen ey havde klappet mig med den eene Haand, og tugtet mig med den anden. Endnu nogle faae Reflexioner over mit Liv og Tankegang paa næste Ark.

Nogle Smaae Ting endnu om mit *vita et fata*.

Ved den Tiid jeg blev kaldet til Landkadet Akademiet havde jeg en længer Tiid ingen gode Informationer havt, og da jeg havde den store Familie at sørge for, saae jeg, jeg ikke kunde komme ud af dette; Giæld var jeg den Gang endnu ikke i; den begyndte da jeg var komet til Kadett Akademiet, og skulde købe Bøger for Alvor. Jeg havde hidintil levet med Agtelse paa min Viis blant mine Medstuderende og dem jeg ellers kiendte, var klædt til Tarvelighed men skikkelig, saa jeg kunde komme om blant Folk; og nu fik jeg af Frygt for tilkomende Tiiders Trængsel det noble Indfald at ville paa tredie og fierde Haand udforske om der ikke var en Landsbye Skoele at faae et Stæds lang borte, hvor ingen kiendte mig; did

vilde jeg da, uden at nogen skulde viide hvor jeg blev af, drage med min Familie, og leve *complett in obscuro*. Var *Vacansen* ved Kadett Akademiet ey komen imellem havde jeg sikkert nok udført dette lystige Projekt; og hvad mon der da var bleven af mig; thi der havde dog mit uroelige Hoved ey ladet mig i Stilhed mange Aar. Jeg stoelede derved paa jeg havde god Færdighed i at præke og skulde altsaa nok blive gode Venner med Præsten.

Spil har været mig en Vederstyggelighed, og jeg har aldrig havt Fristelse dertil. Dands har jeg ligerviis hadet, og derfor ey lært det; Til at fegte havde jeg stor Passion, og deri har jeg og havt 2 Mestere, skjønt jeg nu i de mange Aar har glemt Alt, og Præster maae jo ey føre Vaaben og Værge, altsaa har jeg intet tabt derved. Tallotteriet har end ikke havt Fristelse for mig; jeg har maaskee i alt kastet en 5 Rdr. hen i det, og det paa saadan Maade. Jeg fik engang i Studenter Dagene en Beregning at see af Bernoulli, troer jeg det var, om Probabiliteten i dette Tøye; den saae jeg da var saa god som ingen Probabilitet: og nu har jeg nogle Gange sat 24 Sk. paa en *simpel Quarterne*; Terner og *Amber* og Udtræk alle blanke — dette er i de siste 6 Aar maaskee skeet 4 Gange — naar jeg har faaet Lyst til at give mit Ort til Regiments Kassen; thi enten vilde jeg vinde noget ret, og ret vinde uden at vove, eller intet. Det siste er rigtig nok skeet, og Løn som forskyldt. Skak spiller jeg som en Parthic Gienger; er dog mere for at gaee defensive frem i Begyndelsen end *offensive*; mit bedste Spil bestaaer i at nytte min Kontraparts Feyl; men mine Attaqver ere gemeenlig for forvovne, naar jeg har en betænksom Modstander til at jeg ikke skulde blive slagen. Jeg vil have Ende paa Spillet, og derfor vindes der ofte paa min Regning. *aut vincendum, aut moriendum milites*; er mit Krigs Løsen.

Mine Venner ere mig dyrebarere end Livet; mine Fiender og Modstandere have ikkun at frygte for mig saalænge de fremture i deres Synder, og erkiende dem ikke med Forbedring, det er holde op at gjøre mig Fortrød. I

siste Fald fører min Arvesynd mig til at ydmyge dem, og naar jeg kun har faaet det dertil, at de føle jeg kunde betale deres Vanart, saa siger jeg stop; Hevnen er mig ikke sød; jeg foragter den, kun i den første Brusen kunde jeg gjøre det jeg siden fortrød; men Leylighed til at kunde, naar jeg vilde, den passer jeg paa, og saa det, at Menne-skene skulle begribe: nu kunde jeg: *parcere subjectis, et debellare superbos* var Romernes Sentenz.

Det har forresten været mig til megen Fortræd, at som jeg paa den eene Side har en naturlig Afskye til Fiendskab og Kiv; saa har jeg paa den anden Side havt for stor Lyst til at være Ven med alle, og føye dem i alt hvad jeg kunde: dette har gjort at Folk har troet, jeg skulde føye dem i alting, og gjøre alt hvad de vilde; og naar de nu ere blevne forvendte ved adskillige Eftergivenessheder, og der saa er komet Tilfælde, hvor jeg hverken kunde eller burde være føyelig, da det var Ondt og Uret, saa ere de blevne vrede; og jeg haver havt Spektakler. Alles mit Manier, sagde Manden, da hans Naboe havde slaet sin Kone ihjel; og det er bedre at have den første Vrede end den siste, siden dette dog ey kan undgaaes, naar man vil vandre ærlig i denne Jammerdal. Heraf kommer det at Menneskene have taelt og skreget om mine Spektakler, og Stivheder; men de have ikke vidst eller have fordulgt de foregaaende Aarsager dertil. Saa i den Bastholmske og Fiskerske Historie. Ja vist er jeg en heel forvoven Bursch; men jeg vil ikke gjøre Ondt og Uret, jeg vil ikke begynde, og har endnu ikke begyndt Spektakel med nogen; men naar andre begynder, og jeg da nodes til at drage til Feldts, saa hverken tager eller giver jeg Qvarteer for Fienden enten beder om Naade, eller Seyeren paa en af Siderne er rent decideret, og saa skriger da den, som faaer Børst. Til denne Dag har endnu ingen af mine Antagonister vundet eet eeneste Slag over mig.

En Beskyldning, som dog min Samvittighed friekiender mig for, og mine Venner, og andre som kiende mig af Omgang neppe ville tillegge mig, har jeg fast almindelig

maatte erfare er giort mod mig, og det er denne, at jeg skulde være en hovmodig Dievel; Dette er det første Indtryk min hæderlige Person gjør paa Menneskene, som seer mig; og da jeg af Folk, som ved Omgang ere blevne mine Venner har erfaret dette, saa veed jeg da og hvad Grund denne Tanke har. Den Maade jeg bær mig paa og taler er det de slutte af. Jeg har engang ludet med Hovedet *veluti pecora, quæ natura prona ventrique obedientia finxit*; dette var i mine første Studenter Dage; og man drillede mig saameget dermed, at jeg *nolens volens* maatte skyde Hagen i Veyret. Fegtingen gav siden mit Legeme nogen anden Form end det før havde; og derfor gaaer jeg stundum som en Grenadier. Jeg seer kun nær ved, og forsynder mig derved ofte i at lade en Hilsen ubesvaret: i Selskab taler jeg helst med dem jeg kan lære noget af, eller er bekiendt med; og ved den Leylighed troer andre, man ikke agter dem Opmerksomhed værdig. I Viborg Stift blev jeg 85 udraabt for en deklareret Fruentimer Hader; fordi jeg i Selskab hos Biskoppen der talde intet med de naadige Damer — og hvad skulde jeg snakke med dem? Bispens Samtale interesserede mig, og de andre talde intet til mig, *ergo* jeg intet til dem. Imidlertid har jeg som Præst lært at vrevle med alle Mennesker; jeg syer Skoe med Skoemageren, ager Mog med Avlsmanden; man lærer derved at kiende Mennesket mere og mere, lærer mange smaae Ting, og man vinder Menneskene ved at vende sine Tanker om med dem i Deres Circel; da enhver troer hans Daad er den vigtigste i Verden. Deres Ven har altsaa forbedret sig i dette Stykke, og skal nok vrevle op ad Vege og ned af Stolper med de Friderichbergske Damer.

Jeg har aldrig været for stor, men for udvalgt Omgang, og i dette Valg har jeg da ofte taget feyl; men dette har ogsaa skaffet mig Fortrydelse af Folk, som ofte vare bedre end dem jeg hængde ved. Saa gik det længe i Trondhiem. Til sidst levede jeg der med alle, og det gik herlig; levede i Venskab med nogle faae, Monrad,

Mag. Holst, Nordahl — og dette er nok den bedste Maade i Livet.

Jeg har i mine Embeder, hvor jeg havde Stridsmænd under mig, aldrig havt et ukierligt Øyeblik med nogen af mine Colleger. Byefogden her er den første jeg i saa Fald har havt Spektakel med, og det var fordi han vilde jeg skulde være en parthisk og uredelig Mand, eller et saa stort Fæe Hoved at jeg ey skulde kunne skille Sort fra Hvidt. Denne Mand er altsaa den eeneste Med Embedsmand, jeg har kivedes med; og jeg kan aldrig takke Forsynet nok for de andre gode og ædle Medarbeidere jeg har havt.

Min Grundsætning i Moralen er denne: arbeid paa at virke og fremme den største Fuldkomenhed der er muelig, og forminske den menneskelige Elendighed saavidt du kan; jeg tænker derfor med Digteren: *nil humani a me alienum puto*; og troer stadelig dette er Pligt. Men dette forklare Modstanderne som *Polypragmatik*; og vistnok har jeg i *Praxis* ofte løbet Hovedet mod Vegen, og skaffet mig Bryderier jeg kunde have været foruden, og dog naaet min Hensigt naar jeg havde været klogere.

Da Preussens store Friderik var død, og jeg læste det Aviserne, drev min Siels Bevægelser Taarene af mine Øyne; saa jeg ærgrede mig derover. Gid engang Danmarks Cronprinds Friderik maae blive den, at Kosmopoliten i Berlin kan yde ham samme Offer, naar han engang har betalt Naturen sin Ret.

Pro tempore, Nu vilde jeg ikke med Fornøyelse døe da jeg forloed min Kone og Familie hielpeløs efter mig; men et synderligt Phenomen i min Siel, som jeg ikke ret kan finde ud af er det, at jeg altiid med den største Lige-gyldighed har seet Døden i Møde i de voldsomme Sygdome, da jeg saae Freund Hein hve for at hugge til. Som Barn, da jeg var jevnlig syg, var Forestilling om Død, det hvorved de allermindst skulde kunde bevæge mig til noget, da dog Born saa almindelig ere bange for at døe. Overhoved er der med al min Ild og Galskab i visse Tilfælde og med visse Ting en Slags Apathie i min Siel, som

har været mig til megen Gavn; men derved er der og en tilsyneværende psykologisk Contradiktion i min Natur, en Blanding af Ild og Kulde, som har sin Vanskelighed at forklare, naar denne Kulde og Apathie ikke skal udledes af Tankeløshed, Mangel af Opmerksomhed og Reflexion over visse Ting; men saa kommer det igien man raader ikke altid for at borttrive sine Tanker i sær fra Ubehageligheder, som umiddelbar røre os. Imidlertid maa jeg dog og tilstaae jeg har bragt det temmelig vidt med at dirigere mine Forestillinger frem og tilbage fra og til Tingene; men jeg (har) dog havt større Magt over mine Nerver, eller de have forhen været stærkere end nu.

Et af mine underlige Indfald, som jeg forhen har praktiseret og vel endnu ved givne Andledning kunde fristes til at udføre er dette; jeg vil enten leve med Menneskenes Børn uden al besynderlig Forbindelse, og blot omgaaes dem som Kosmopoliter, eller leve i det nøyeste Stalbroderskab med dem; dette siste kan nu kun skee med faae; men ved at handle paa første Maade har jeg stødt mange; der er et *medium*, som jeg i den senere Tid har søgt at holde; men nu kommer min rette Galskab.

Naar jeg har med Vished erfaret Falskhed og onde Hensigter mod mig hos Folk jeg har levet i nogen Omgang med, og de dog underfundigen have villet *conservere* det udvortes Venskabs Skin; saa har det været min første Bedrift, som og alt for godt har lykket mig, at forvandle dem fra svigende Venner til aabenbare Fiender; thi saa vidste jeg hvad jeg havde at vente af dem, og stød paa min Post. Kommandanten i mit Kapitolium er en Rækel i Freds Tiid, og under Stilstand; thi da er han løy, og tager alt for meget sin Maglighed i Agt; kan altsaa overrumples; men naar Blodfahnen vayer paa Voldene, da er han Nat og Dag paa Færde, og er en Dierv Karl. I denne Praktik bliver nok og eendeel at rette for Fremtiiden.

Dersom jeg nu skulde gjøre et ordentligt Skriftemaal om min Lærdom og Indsigt paa denne Dag, saa bliver det denne: Jeg kunde have havt nogen Lærdom, naar jeg

uforrykket havde arbeidet i en*) Videnskab; men jeg har deri, som i alt andet, som en Jerusalemsk Skoemager vandret fra et til et andet, og været nødt dertil. Nu var jeg Theolog, saa Belletrist, saa Philolog, saa Philosoph, saa Rector og med det same en Polypragmatiker, atter politiserede jeg megen Tiid bort, nu præker vi; af alt dette kan ingen reel Lærdom i noget enkelt Fag komme ud; men Resultatet af min heele Livs Daad er dette; jeg har lært at tænke selv, og kan med Læthed arbeide og udvikle Tankerne, over det jeg tager fat paa. Taler vilde jeg være, dertil har jeg under alle Forandringer uforrykket arbeidet; og spørger min Ven nu: hvad siger du om dig selv: saa svarer jeg: Taler og praktisk Philosoph skulde jeg være, om jeg er noget.

Det skulde fortryde mig, om jeg nu havde glemt nogen af mine Arvesynder; Fortsættelsen af dette vil nu ingen bedre end min Ven kunde gjøre, om De lever længere end jeg og nu sige vi da med Digteren

Claudite jam rivos pueri, sat prata biberunt.

*) en = 1.

Efterretninger

om

Sorø Akademis Skole og Opdragelsesanstalt

i Skoleaaret 1874—75.

af

dens Rektor.

Afgangsexamen.

a. Fra de studerende Klasser.

I Slutningen af forrige Skoleaar indstillede sig til Afgangsexamen, der for sidste Gang holdtes i den gamle Form for Skolens egne Disciple, 9 Elever og 3 skolesøgende Disciple, nemlig:

Ejler Thomsen Hagerup, Søn af afd. Pastor Lic. Theol.

H. til Solt i Slesvig, skolesøgende Discipel,

Johan Vilhelm Lauritzen, S. af Kbmd. L. i Slagelse, Elev.

Kristian Andreas Hansen, S. af Kbmd. H. i Svaneke,
Elev,

Vilhelm Kristian Andreas Lindboe, S. af Skræder L. i
Sorø, skoles. Discipel,

Karl Marinus Møller, Søn af fhv. Proprietær M. i Kbhvn.,
Elev,

Johan Kristoffer Tolderlund, S. af Forpagter T. paa
Aarupgaard i Slesvig, Elev,

Hans Georg Koefoed Bruun, S. af Litteratus B. i Kbhvn.,
Elev,

Harald Peter Hansen, S. af Skolelærer H. i Skaarup i
Fyn, Elev,

Kristian Frederik Reginald Heise, S. af Pastor Dr. phil.
H. i Slaglille, Elev,

Mads Kristian Andreas Østergaard, S. af Skolelærer
Ø. i Søndersted ved Holbæk, Elev,

Frederik Henrik v. Buchwald, S. af Premierlieutn. v.
B. til Estruplund i Jylland, Elev,

Ludvig Kristian Vilhelm Secher, S. af afd. Arkivar,
Kancelliraad S. i Kbhvn., skoles. Discipel.

Alle bestode med de Karakterer, som ses af om-
staaende Tabel.

Til samme Prøve indstillede sig 4 Privatister, af hvilke
1 bestod med anden Karakter, nemlig Ludvig Munthe
Brun, dimitteret af Kollaborator R. Møller i Kbhvn. De
3 andre forlode Examen efter den skriftlige eller under
den mundtlige Prøve.

Karakterer ved Afgangsexamen.

	Dansk Stil I.	Dansk Stil II.	Latin skriftlig.	Latin mundlig.	Græsk.	Historie.	Arithme- tik.	Geometri.	Natur- lære.	Hoved- karakter.	Points.
E. Hagerup .	Mg.	Mg.	Mg. — $\frac{1}{6}$	Ug.	Ug. — $\frac{1}{3}$	Mg.	G. + $\frac{1}{2}$	Mg. — $\frac{1}{6}$	Mg. + $\frac{1}{3}$	Første	75
V. Lauritzen.	G.	G.	Mg. — $\frac{1}{6}$	Mg.	Mg. — $\frac{1}{3}$	G. — $\frac{1}{3}$	Ug. — $\frac{1}{6}$	Ug. — $\frac{1}{6}$	Mg. + $\frac{1}{3}$	Første	65
K. Hansen .	Mg.	Mg. + $\frac{1}{3}$	Mg. — $\frac{1}{6}$	Mg. — $\frac{1}{3}$	Mg. — $\frac{1}{3}$	G.	Mg. + $\frac{1}{3}$	Mg. + $\frac{1}{6}$	G. + $\frac{1}{3}$	Første	68
K. Lindboe .	Mg.	G. + $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{2}$	Mg. — $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{2}$	Ug. — $\frac{1}{6}$	G. + $\frac{1}{6}$	G. + $\frac{1}{3}$	Mg. — $\frac{1}{3}$	Første	66
K. Møller. .	Mg. — $\frac{1}{3}$	Mg. — $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{6}$	Mg. — $\frac{1}{3}$	Mg. — $\frac{1}{3}$	G.	Ug. — $\frac{1}{3}$	Mg.	Ug. — $\frac{1}{3}$	Første	67
J. Tolderlund.	G. + $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{3}$	G.	G. + $\frac{1}{2}$	Mg.	Mg. + $\frac{1}{2}$	G. + $\frac{1}{2}$	G. + $\frac{1}{2}$	Mg.	Første	66
G. Bruun . .	G. + $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{3}$	Mg. — $\frac{1}{6}$	Mg.	G.	Mg. + $\frac{1}{6}$	Mg.	Mg. + $\frac{1}{3}$	Første	67
P. Hansen .	G. + $\frac{1}{3}$	Mg. — $\frac{1}{3}$	Tg. — $\frac{1}{3}$	G. — $\frac{1}{3}$	G.	G.	Mg.	G. + $\frac{1}{3}$	Mg. — $\frac{1}{3}$	Anden	50
K. Heise . .	G.	G. — $\frac{1}{3}$	G. — $\frac{1}{3}$	G. — $\frac{1}{3}$	Tg.	Tg.	G. + $\frac{1}{3}$	Mg.	Mg. — $\frac{1}{3}$	Anden	40
M. Østergaard	G. + $\frac{1}{3}$	Mg. — $\frac{1}{3}$	Tg. + $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{3}$	Tg. + $\frac{1}{2}$	G. — $\frac{1}{3}$	Mg. — $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{3}$	G. — $\frac{1}{3}$	Anden	49
F. Buchwald.	G.	G. + $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{6}$	G. + $\frac{1}{3}$	G.	Mg.	Tg. — $\frac{1}{6}$	Mdl + $\frac{1}{6}$	Tg.	Anden	38
V. Secher. .	G. — $\frac{1}{3}$	G. — $\frac{1}{3}$	Tg. + $\frac{1}{3}$	G.	G. — $\frac{1}{3}$	G.	Tg. + $\frac{1}{2}$	G. — $\frac{1}{6}$	Ug. — $\frac{1}{3}$	Anden	45

For Hebraisk fik K. Hansen Mg. — $\frac{1}{3}$, K. Lindboe G., P. Hansen og M. Østergaard Tg.

b. Fra Realklasserne.

Afgangsexamen fra øverste Realklasse toges i Slutningen af forrige Skoleaar af 5 Elever og 3 skolesøgende Disciple, nemlig:

Karl Severin Jens Grønbech Amorsen, Søn af Konsul A.
i Haderslev, Elev,

Johan Julius Jørgensen, S. af Murmester J. i Sorø, skoles.
Discipel,

Peter Kristian Sofus Gade, S. af Læge G. i Sønderborg,
Elev,

Alfred Kristian Henningsen, S. af Forpagter H. paa
Bonderup, Elev,

Jens Ludvig Siemsen, S. af Amtsforvalter og Landinspektør,
Oberst S. i Æbeltoft, Elev,

Knud Gerhard Sandberg Kaysen, S. af Førstelærer og
Kordegner K. i Sorø, skoles. Discipel,

Tøger Reenberg de Teilmann, S. af afd. Lieutn. de
T. paa Lunderupgaard ved Varde, Elev,

Karl Johan Ferdinand Nielsen, S. af Pastor N. paa
Færøerne, skoles. Discipel,

der alle bestøede med de Karakterer, der ses af omstaaende Tabel.

Ved denne Afgangsexamen var Docent Dr. V. Thomsen tilstæde som Examenskommissær og deltog i Censuren i Fransk, Engelsk og Historie.

Karakterer ved Realafgangsexamen.

	Dansk.	Tysk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Geograf.	Aritmetik.	Geometri.	Naturlære.	Naturhistorie.	Points.
K. Amorsen .	Mg. ?	G.	G. +	Mg.	Mg. +	Ug.	G.	Mg.	G. ?	Mg.	69
J. Jørgensen .	Mg. ?	Tg. +	Mg.	Mg.	G. +	Mg.	G. +	G. ?	Mg. +	Ug. ?	67
P. Gade . .	Mg.	Mg. ?	G. +	Mg. ?	Ug. ?	Mg. ?	Ug.	Ug.	Mg. +	Mg. ?	75
A. Henningsen	Tg. +	G. ?	G. +	G.	Tg.	G.	G.	Tg. +	Ug.	Ug. ?	51
L. Siemsen .	G. +	G. ?	G. +	G.	G. ?	Tg.	G. ?	G. ?	G. ?	G. +	46
G. Kaysen .	G. +	G. +	Mg.	Mg.	Mg. ?	G. +	Tg. +	G. ?	G.	G. +	61
T. Teilmann .	G.	G. +	G. +	G. +	Mg. ?	Mg.	Mdl. +	Tg. ?	G.	Mg. ?	46
K. Nielsen .	Tg. ?	Mdl.	Tg. +	Tg. +	Mg.	G.	G. +	Mg. ?	Mg.	Mg.	36

Skolens Lærere

have været de samme, som i forrige Skoleaar, og Inspektionsforretningerne have ligeledes været fordelte imellem de samme Lærere indtil 1ste Maj 1875, da Adjunkt Michelsen afløste Adj. Hoff som inspektionshavende paa Opdragelsesanstalten.

Lærefagene

have været fordelte saaledes:

Rektor, Prof. Dr. Tregder: Latin i V Kl., Græsk i VI Kl.	15 Timer.
Overlærer Bang: Latin i IV og III Kl., Græsk i V og III Kl.	26 —
Overlærer Moth; Fransk i VI, V og IV Kl., Engelsk i VI og V Kl. samt Realklasserne, Geografi i I Kl.	27 —
Overlærer Ibsen: Naturlære i alle Klasser .	24 —
Overlærer Lorenzen: Naturhistorie i alle Klasser, Geografi i IV, III og II Kl., Skrivning i IV Realkl.	24 —
Adjunkt T. Hansen: Tysk i V, IV, III og II Klasse samt III og II Realklasse, Religion i III, II og I Kl. samt II og I Realkl. .	24 —
Adjunkt Corfixen: Mathematik i VII, V og IV Klasse	27 —

Adjunkt Møller: Tysk i I Kl. samt IV og I Realkl., Latin i VI Kl., Historie i III Kl. og III Realkl., Geografi i I Realkl.	24	Timer.
Adjunkt Rosing: Græsk i IV Kl., Historie i VI, V, IV, II og I Kl. samt IV, II og I Realkl.	25	—
Adjunkt Hoff: Dansk i VI, V, IV og I Kl., Fransk og Latin i I Kl.	25	—
Adjunkt Kiellerup: Geografi i IV, III og II Realkl., Fransk i IV og I Realkl.	11	—
Adjunkt Wørmer: Dansk i II Kl. samt III, II og I Realkl., Fransk i II Kl. samt III og II Realkl., Latin i II Kl.	26	—
Adjunkt Michelsen: Dansk i III Kl. samt IV Realkl., Fransk i III Kl., Religion i III Realkl., Mathematik og Regning i III og I Kl. samt I Realkl.	26	—
Adjunkt Thaarup: Mathematik og Regning i IV, III og II Realkl. samt II Kl.	24	—
Gymnastiklærer, Overkrigskommissær Prehn, assisteret af Gymnastiklærer Christensen: Gymnastik m. m. i hele Skolen	12	—
Tegnelærer, Medlem af Kunstakademiet Dalsgaard: Tegning i Realklasserne samt II og I Kl.	10	—
Musiklærer, Organist Siboni: Sang og Instrumentalmusik	17	—
Timelærer S. P. Hansen: Skrivning i alle Klasser undtagen IV Realkl.	11	—

Det hvert Fag tillagte Antal Timer ses af nedenstaaende Tabel.

	VI a ab b	V a ab b	IV a ab b	IV R	III a ab b	III R	II	II R	I	I R
Dansk . . .	4 1	4 1	2 1	2	2 1	3	2	2	3	3
Tysk		2	2	3	2	3	2	3	2	3
Fransk . . .	3	3	2	3	2	2	3	3	3	3
Engelsk . .	2	2		3		3		4		3
Latin	8	9	8		7		8		6	
Græsk . . .	6	6	5		5					
Religion . .					2	2	2	2	2	2
Historie . .	4	3	2	3	3	3	2	2	2	2
Geografi . .			2	2	1	1	2	2	2	2
Naturhistorie			2	2	2	2	2	2	2	2
Naturlære .	2	5 3	5	2	2	2				
Mathematik med Reg- ning og geom.Teg- ning		10	10	5 2	7	4 2	6	5	6	5 6
Tegning . .				2		2	1	2	1	2
Skrivning .				1		1	1	2	2	2
Sang	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Gymnastik .	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	36 35	36	36	36	36	36	36	36	36	36

Undervisningen i Instrumentalmusik gives udenfor den egentlige Skoletid. De Disciple i 6te og 5te Kl. samt i 4de stud. Kl. og Realkl., der ikke deltage i Sang, sysselsættes i Timen med Gymnastik, de øvrige ikke syngende Disciple med Skrivning.

De gennemgaaede Pensa
have i Skoleaaret 1874—75 været følgende:

Dansk.

- I Kl. (Hoff). Forskjellige Læsebøger ere benyttede til Oplæsning. En Del Digte ere lærte udenad. Tre Gjenfortællingsstile i to Uger.
- I Realkl. (Wørmer). Forskjellige Læsebøger ere benyttede til Oplæsning og Analyse. Bojesens Sprog-lære. En Del Digte ere lærte udenad. To Stile om Ugen.
- II Kl. og II Realkl. (Wørmer). Forskjellige Læsebøger ere benyttede til Oplæsning og Analyse; Værker af flere Forfattere oplæste. En Stil om Ugen.
- III Kl. (Michelsen). Oplæsning af forskjellige Forfattere fra dette Hundredaar. Hammerichs Læsebog og Bog om Thorvaldsen. Tre Stile om Maaneden. Den matematiske Afdeling har i en særlig Time lært Tregders græske Mythologi og læst omtrent Halvdelen af Odysseen i Wilsters Oversættelse.
- III Realkl. (Wørmer). Oplæsning af forskjellige Forfattere. Tre Stile om Maaneden.
- IV Kl. (Hoff). Oplæsning af forskjellige ældre og yngre Forfattere. To Stile om Maaneden. Den math. Afd. har i en særlig Time læst forskjelligt.
- IV Realkl. (Michelsen). Holberg, Ewald, Vessel, Baggesen og Oehlenschläger ere gennemgaaede og en Del af deres Værker oplæste. Tre Stile om Maaneden.
- V Kl. (Hoff). Timens Begyndelse anvendtes til Islandsk. Der læstes et Udtog af Wimmers Formlære. Af sammes Læsebog er læst S. 1—35, 105—118 og 129—132. Disciplene har skullet kjende de forekommende Former, men ikke selv danne dem. Timens Slutning anvendtes i første Halvaar til Oplæsning og Foredrag

af Disciplene samt Oplæsninger og mundtlige Meddelelser af Læreren om forskjelligt vedkommende nordisk Sprog og Litteratur. Fra Julen gennemgik vi dansk Sprog- og Litteraturhistorie til 1750 og dvælede mest ved de yngre Runer (Rafn, Thorsen, Flor), Sprogprøver af Olddansk, Folkevisen og Holberg. Hammerichs Læsestykker og Flors Haandbog brugtes til det biografiske. To Stile om Maaneden, skiftevis fri og bunden Opgave. Den math. Afd. har i en særlig Time lært Tregders græske Kunsthistorie og oplæst forskjelligt.

VI Kl. (Hoff). Islandsk: Til Afgangsprøven opgives af Wimmers Læsebog S. 1—43, 52—62, 73—118 og 129—132 (undt. Versene i Gunnlaugs Saga). Deraf er i Aarets Løb læst af nyt S. 52—62, Resten repe- teret. — Svensk: I Skoleaarets to første Maaneder læstes kursorisk fire Gange ugentlig Halvdelen af Hammerichs Læsebog, Runeberg: Grafven i Perrho, Elgskyt- tarne, Fänrik Stål I, Kungarne på Salamis; Litteratur- oversigten hos Hammerich. — Dansk: Litteraturhistorie fra 1750 til vor Tid. Udførligst dvæledes ved Rahbek og hans Tid samt ved J. L. Heiberg. To Stile om Maaneden, skiftevis fri og bunden Opgave. Den mathem. Afd. har i en særlig Time læst adskilligt navnlig vedkommende den græsk-romerske Oldtid.

Tysk.

I Kl. (Møller). Møllers og Nyeborgs Læsebog for Mellemklasser S. 117—149 og 197—211. Simonsens Formlære er gennemgaaet.

I Realkl. (Møller). Samme Læsebog S. 52—62, 75—88, 117—147. Simonsens Formlære. I Aarets senere

- Del en Gang om Ugen mundtlig Stil efter Holbechs og Petersens Materialier.
- II Kl. (T. Hansen). Samme Læsebog S. 104—125, 147—185. Simonsens Formlære fra § 14—104.
- II Realkl. (T. Hansen). Samme Læsebog S. 243 og ud. Simonsens Formlære § 14—104 samt Præpositionerne. En Stil om Ugen, skreven paa Skolen.
- III Kl. (T. Hansen). Møllers og Nyeborgs større Læsebog S. 28—66, 76—103, 157—170. Simonsens Formlære til § 106.
- III Realkl. (T. Hansen). Samme Læsebog S. 91—120 og 132—169. Simonsens Formlære fra § 14—104. Ugentlig en Stil, skreven paa Skolen.
- IV Realkl. (Møller). Samme Læsebog S. 41—75, 79—84, 97—100, 132—145, 147—148, 188—221, 250—269, 306—331. Simonsens Formlære. Et Udtog af Syntaxen. Ugentlig to Stile, den ene (mundtlig eller skriftlig) paa Skolen.
- IV Kl. (T. Hansen). Samme Læsebog S. 392 og ud. Simonsens Formlære fra § 14. Kursorisk Læsning efter Freytag: Soll und Haben.
- V Kl. (T. Hansen). Hjorts pros. Læsebog fra S. 579. Af Goethe, Auswahl für Schule u. Haus, herausg. v. Schaefer, S. 345—459. Af Hjorts poet. Læsebog omtr. 75 Blade. Schillers Wilhelm Tell og Semele. Mundtlig Stil efter Eibes 100 Timer (Bogens sidste Halvdel), Syntaxen gennemgaaet efter Hjort.

Fransk.

- I Kl. (Hoff). Sicks Læsebog for Mellemlasser S. 13—52 undt. Stykket 25. Af Garrigues' Sproglære det

vigtigste af Formlæren, deriblandt de i det læste forekommende uregelrette Verber.

- I Realkl. (Kiellerup). Samme Læsebog S. 13—51. Garrigues' Sproglære som i I Kl.
- II Kl. og II Realkl. (Wørmer). Samme Læsebog S. 57—77, 96—137, 141—150. Formlæren efter Garrigues' Sproglære.
- III Kl. (Michelsen). Borrings Etudes littéraires S. 300—341, 437—448, 46—62, 172—181. Formlæren efter Garrigues.
- III Realkl. (Wørmer). Samme Læsebog S. 46—62, 300—341, 437—448. Formlæren efter Garrigues.
- IV Kl. (Moth). Samme Læsebog S. 62—105, 206—230, desuden repeteret S. 20—62. Efter Garrigues' Sproglære er Syntaxen læst til § 162 og af Formlæren Verberne repeterede. En Gang om Ugen Extemporallæsning eller et hjemmelæst Pensum opgivet.
- IV Realkl. (Kiellerup). Samme Læsebog S. 62—83, 181—211, 270—300, 397—417. Formlæren repeteret efter Ingerslevs Grammatik.
- V Kl. (Moth). Sicks Læsestykker, 2det H. S. 1—134, 143—154. Efter Garrigues' Sproglære Syntaxen til 12te Kap. To Stile om Ugen. En Gang om Ugen Extemporallæsning eller et hjemmelæst Pensum opgivet.
- VI Kl. (Moth). Sicks Læsestykker, 3die H. S. 1—136. Syntaxen læst og tildels repeteret efter Garrigues. To Stile om Ugen, den sproglige Afdeling efter Nyaar tre. En Gang om Ugen Extemporallæsning eller et hjemmelæst Pensum opgivet.

Engelsk (Moth).

- I Realkl. I Listovs Elementarbog ere de engelske Stykker læste og enkelte Sætninger i de danske oversatte paa Engelsk. Listovs Læsebog, 1ste Afdeling, S. 3--34. Rosings Formlære til § 53.
- II Realkl. Listovs Læsestykker, 2den Afd., S. 3--118. Rosings Formlære.
- III Realkl. Dickens: David Copperfield, 1ste B., S. 57--158. Rosings Formlære.
- IV Realkl. Dickens: David Copperfield, 1ste B., S. 104--200, desuden repeteret S. 1--104. Rosings Formlære. En Gang om Ugen Extemporallæsning eller et hjemmelæst Pensum opgivet.
- V Kl. Listovs Læsestykker, 2den Afd., S. 3--103. Rosings Formlære.
- VI Kl. W. Scotts Ivanhoe S. 1--76, desuden repeteret Listovs Læsestykker, 2den Afd., S. 3--85 og Rosings Formlære.

Latin.

- I Kl. (Hoff). Kerrns og Krebs' Læsebog S. 1--28. Det vedkommende af Madvigs Sproglære.
- II Kl. (Wormer). Kerrns og Krebs' Læsebog S. 37 til Slutningen. Cæsars Gallerkrig, 3die og 4de Bog. Madvigs Sproglære. To Gange om Ugen Stil.
- III Kl. (Bang). Sallusts Jug., Ciceros Tale for Ligarius. Madvigs Sproglære § 281--408 og Formlæren repeteret. Ugentlig to Stile, den ene paa Skolen.
- IV Kl. (Bang). Livius, 21de Bog; Ciceros Tale for S. Roscius; Blochs Udvalg af Ovid, 1ste til 4de Stykke. Ugentlig to Stile, den ene paa Skolen; mundtlig Stil en Gang om Ugen. Madvigs Sproglære repeteret.

V Klases sprogl. Afd. (Tregder). Statarisk læst: Livius, 24de Bog; Ciceros Tale for Milo og det maniliske Lovforslag, de officiis, 1ste og 2den Bog; Virgils Æneide, 1ste og 2den Bog; Horats' Oder, 1ste Bog. Kursorisk: Livius, 25de Bog, Cic. de off., 3die Bog, og Henrichsens Opgaver S. 1—132. Ugentlig en skriftlig Oversættelse fra Latin til Dansk. Enkelte Stykker af Tregders Litteraturhistorie.

VI Klases sprogl. Afd. (Møller). Statarisk læst og repeteret: Udvalg af Tacitus ved Bricka og Thomsen S. 1—54; Horats' Breve (med A. P.). Repeteret: Livius, 24de Bog; Cic. Cat. III og IV, pro Milone, Tusc., 1ste og 2den Bog; Virg. Æn., 4de og 5te Bog; Horats' Oder, 1ste og 2den Bog. Ugentlig to Oversættelser fra Latin til Dansk, den ene paa Skolen, den anden hjemme, undertiden erstattet af en Stil. Litteraturhistorie efter Tregders Haandbog. Kursorisk er læst: Livius, 25de Bog, Cæsars Gallerkrig, 7de Bog, Flemmers Udtog af Solvalderens Forf. S. 88—109 og 117 til Slutn.

Græsk.

III Klases sprogl. Afd. (Bang). Lunds Læsebog S. 1—23. Tregders Formlære.

IV Klases sprogl. Afd. (Rosing). Xenoph. Anab., 3die Bog; Homers Od., 1ste Bog. Tregders Formlære.

V Klases sprogl. Afd. (Bang). Herodot, 8de Bog og 9de Bog, Kap. 1—70; Xenoph. Memorabilia Socratis, 1ste Bog; Hom. Od., 5te til 8de Bog. Tregders Formlære repeteret. Det vigtigste af Syntaxen meddelt mundtlig.

VI Klases sprogl. Afd.. (Tregder). Af nyt er læst: Homers Iliade, 5te og 6te Bog; Tregders Anthol. S.

51—59 og 71—79; Demosthenes' olyntiske Taler. Det vigtigste af Ordføjningslæren er meddelt mundtlig. Det i forrige Aar læste repeteret, nemlig Xen. Mem., 1ste Bog; Herodot, 8de og 9de Bog, Kap. 1—64; Plat. Apol. og Kriton; Hom. Od., 1ste og 2den Bog; Tregders Anth. S. 1—47. Tregders Mythologi og det vigtigste af sammes Litteraturhistorie.

Religion.

- I Kl. (T. Hansen). Balslevs Forklaring § 1—72. Af Assens' mindre Bibelhistorie til 6te Afsnit. Fire Psalmer.
- I Realkl. (T. Hansen). Balslevs Forklaring § 1—66. Af Assens' mindre Bibelhistorie det N. T. til S. 141. Fire Psalmer.
- II Kl. (T. Hansen). Balslevs Forklaring fra § 66. Assens' mindre Bibelhistorie, det G. T.
- II Realkl. (T. Hansen). Balslevs Forklaring fra § 66. Assens' Bibelhistorie, det G. T. fra 8de Afsnit.
- De ukonfirmerede Disciple af III Kl. og III Realkl. (T. Hansen). Balslevs Forklaring. Assens' Bibelhistorie.
- De konf. Disciple af III Kl. og III Realkl. (Michelsen). Johannes' Evangelium.

Historie.

- I Kl. (Rosing). Bohrs Middelalderens Historie.
- I Realkl. (Rosing). Blochs Lærebog for Realskoler: Oldtiden.
- II Kl. (Rosing). Samme Bog: Middelalderen til S. 153. Thriges Nordens Historie til Kalmarunionen.
- II Realkl. (Rosing). Blochs Lærebog, 1ste Del fra S. 95.

- III Kl. (Møller). Bohrs større Lærebog i den nyere Historie S. 1—82 undt. det Norden vedkommende. Thriges Nordens Historie S. 59—207, 213—228.
- III Realkl. (Møller). Blochs Lærebog, 2den Afd. S. 1—157.
- IV Kl. (Rosing). Thriges Oldtidens Historie.
- IV Realkl. (Rosing). Det hele Kursus repeteret efter Bohrs mindre Lærebog og Thriges Nordens Historie.
- V Kl. (Rosing). Bohrs nyere Historie fra 1815 til 1860. Thriges Nordens Historie og Bohrs Middelalderens Historie er repeteret.
- VI Kl. (Rosing). Det hele Kursus repeteret efter Bohr og Thrige (Oldtidens og Nordens Historie).

Geografi.

- I Kl. (Moth). Erslevs Lærebog Nr. 2 til Tyskland.
- I Realkl. (Møller). Samme Bog til Nederlandene.
- II Kl. (Lorenzen). Samme Bog, Evropa fra Tyskland. Asien.
- II Realkl. (Kiellerup). Samme Bog, fra Tyskland til Amerika.
- III Kl. (Lorenzen). Samme Bog, Amerika, Avstralien samt Mellemevropa.
- III Realkl. (Kiellerup). Samme Bog fra Amerika til Slutningen samt forfra til Østevropa.
- IV Kl. (Lorenzen) og IV Realkl. (Kiellerup). Samme Bog repeteret.

Mathematik og Regning.

- I Kl. og I Realkl. (Michelsen). Bokkenheusers Regnebog for Mellemklasser § 5, 286—370, § 6 og nogle af de blandede Opgaver. Steens elem. Arithmetik til

- Proportioner. Mundtlig Fremstilling af Læren om Rumstørrelser. Hjemmeopgaver. Realklassen har haft en Time mere til Regning og flere Hjemmeopgaver.
- II Kl. (Thaarup). Bokkenheusers Regnebog for Mellemlasser S. 44—64. Steens elem. Arithmetik og Algebra: Proportioner, Decimalbrøk, Potens. Mundts Geom., Kap. 1—4. Hjemmeopgaver 2 Gange ugentlig.
- II Realkl. (Thaarup). Regning og Algebra som II Kl. Mundts Geometri, Kap. 1—3. Geometrisk Tegning. Hjemmeopgaver 2 Gange ugentlig.
- III Kl. (Michelsen). Steens elem. Algebra, §§ 2, 3, 4. Mundts Geometri, 6te og 5te Kapitel. To skriftlige Arbejder ugentlig, derunder en Del henhørende under praktisk Regning. Klassens math. Afdeling desuden geom. Tegning og geom. Opgaver efter J. Petersen m. m.
- III Realkl. (Thaarup). Bokkenheusers Regnebog for Mellemlasser fra S. 46. Steens elem. Algebra: Rod og Ligningers Opløsning (med Forbigaaelse af Logarithmer). Mundts Geometri § 146—320. Geom. Tegning. To Gange ugentlig Hjemmeopgaver.
- IV Kl. (Corfixen). Geometrien er afsluttet efter Mundt og hele Bogen repeteret. Den sproglige Afd. har i nogle særskilte Timer haft geom. Tegning; den math. Afd. i 2 ugentlige Timer Projektionstegning og løst Opgaver. Efter Steens elem. Algebra er læst fra Ligninger, og det hele arithmetiske Pensum repeteret. Ugentlig 2 skriftlige Udarbejdelser hjemme, skiftevis i Geom., Arithm. og praktisk Regning.
- IV Realkl. (Thaarup). Bokkenheusers Regnebog for de højere Klasser, Logarithmer efter Steens Algebra;

- Schjødtes Tillæg; Repetition af Arithmetik og Algebra. Mundts Geometri fra 6te Kap. og det øvrige repeteret. Geom. Tegning. To Gange ugentlig Hjemmeopgaver.
- V Klases math. Afd. (Corfixen). Steen, Ren Math. til S. 288. J. Petersens Trigonometri. Mundts Stereometri. J. Petersens geom. Opgaver og Konstruktionsopgaver (dog kun Begyndelsen af Drejnings teorien). Projektionstegning. Ugentlig 3 skriftlige Udarbejdelser.
- VI Klases math. Afd. (Corfixen). J. Petersens analyt. Geometri. Repeteret det i de sidste 2 Aar lærte. Projektionstegning. Tre skriftlige Arbejder om Ugen.

Naturlære (Ibsen).

- III Kl. math. Afd. Efter Ørsteds mekan. Fysik: faste, flydende og luftformige Legemers Ligevægtslære samt Lyd. Efter Silfverbergs kem. Fysik: Magnetisme.
- III Realkl. Efter Holtens Naturens alm. Love: faste, flydende og luftformige Legemers Ligevægtslære samt Lyd.
- IV Kl. math. Afd. Efter Holtens Naturens alm. Love: Lydlære, Lyslære, Varme og Elektricitet. Johnstrup, De kemiske Grundstoffer til Metallerne. Det øvrige Pensum repeteret.
- IV Realkl. Lydlæren efter Ørsted. Johnstrup, De kem. Grundstoffer til Metallerne. Lyslæren efter Holten. Silfverbergs kem. Fysik: Elektricitet og Varme. Det øvrige repeteret.
- V Kl. sprogl. Afd. Holtens Naturens alm. Love S. 1—47, 55—106, 275—324.
- V Kl. math. Afd. Bevægelseslæren efter Ørsteds mek. Fysik. Jamins petit traité de physique S. 1—34 og 99—305. Opgaver efter Ganot og Pierre.

- VI Kl. sprogl. Afd. Holtens Naturens alm. Love S. 1—107, 159—181, 232—268, 275 til Slutningen. Steens Begyndelsesgrunde i den math. Geogr. undt. § 4.
- VI Kl. math. Afd. Ørsteds mekan. Fysik. Jamins petit traité de physique S. 99—452 (∩: Varmelære og Elektricitet) og 514—626 (∩: Lyslære). Jørgensens Astro-nomi. Regnet 100 Opgaver efter Ganot og Pierre. Læst Jørgensens Kemi for Skoler til S. 75 (opgives ikke til Afgangsprøven).

Naturhistorie (Lorenzen).

- I Kl. og I. Realkl. Pattedyrene, Fuglene, Krybdyrene, Padderne og Fiskene efter Lützens Begyndelsesgrunde Nr. 2. Det linneiske System er gjennemgaaet og Øvelser foretagne i at bestemme Planter.
- II Kl. og II Realkl. Det menneskelige Legemes Bygning og Pattedyrene efter Lütken. Omtrent Halvdelen af Planterigets Naturhistorie ved Vaupell og Grønlund.
- III Kl. og III Realkl. Den Halvdel af Stroms Planterigets Naturhistorie, som ikke blev læst i forrige Skoleaar. Fuglene, Krybdyrene, Padderne, Fiskene og Bløddyrene efter Lütken.
- IV Kl. og IV Realkl. Det tidligere læste saavel i Zoologi som i Botanik er repeteret.
- V Kl. math. Afd. har lært at kjende de vigtigste Mineralier og Bjærgarter; dernæst er der meddelt en Oversigt over den alm. Geognosi og Danmarks Geognosi.

Tegning (Dalsgaard).

- I Realkl. har i Begyndelsen af Aaret tegnet efter større Omridsfortegninger af Menneske- og Dyrehoveder, og

sidst paa Aaret efter skyggede Hoveder, Hænder, Planter o. s. v.

II Realkl. har tegnet efter større Klodser, først blot Omrids, senere ogsaa med Skygge.

I og II Kl. have haft Øvelser med Passer, Lineal og Ridsefjeder, for at gjøres dygtige til med nødvendig Præcision at udføre geometriske Tegninger under Mathematiklærerens Vejledning. I den Hensigt er der fremstillet et Slags Ornamerter, dannede hovedsagelig af lige Linier, Cirkler og Buer, der ere optrukne dels med rene Linier, dels med punkterede, dog saaledes, at Frihaandstegning ikke ganske er udeladt.

III Realkl. har fortsat II Realklasses Øvelser, kun at Klodserne have været vanskeligere, i Reglen med krumme Flader, medens disse i II R. vare lige.

IV Realkl. har tegnet efter forskellige Kar.

Skrivning.

I og II Kl. samt I, II og III Realkl. (S. P. Hansen).

Bjerrings Forskrifter. I de studerende Klasser bruges kun engelsk Skrift, i Realklasserne tillige gothisk.

IV Realkl. (Lorenzen). Bjerrings Forskrifter.

I **Sang** have i Aarets Løb 80 Elever og Skolesøgende haft Undervisning. Tillige have 12 Elever hver haft 2 halve Timer ugentlig Undervisning i Instrumentalmusik.

I **Riffelskydning** deltog i Skoleaaret 1873—74 22 Disciple af 7de og 5te Klasse. Der blev gjort 650 Skud paa 100 Alen (886 Points, 471 Træffere, Sum af Points 1357); 490 Skud paa 200 Alen (613 Points, 355 Træffere,

Sum af Points 968); 170 Skud paa 300 Alen (179 Points, 111 Træffere, Sum af Points 290). Middeltallet var altsaa 2.

Disciplene.

Ved forrige Programs Udgivelse talte Skolen 125 Disciple, nemlig 80 Elever og 45 skolesøgende Disciple. Af disse udgik 1 før Examen, 20 dimitteredes og 5 udgik efter Examen, saa at der ved det ny Skoleaars Begyndelse fandtes 99 ældre Disciple. Der optoges til samme Tid 22 ny, saa at Skoleaaret begyndte med 122 Disciple. I Aarets Løb er 1 Discipel død og 2 udmeldte, hvorimod 2 ny ere optagne, saa at der nu i Maj Maaned er 121 Disciple, der med Undtagelse af 6te Klasse paa nedenstaaende Liste ere fordelte i Klasserne efter Gjennemsnittet af de Pladser, de i Skoleaaret have opnaaet ved Omflytning.

VI Klasse.

1. Herman Joakim Bang, f. $^{20}/_{4}57$. (Pastor B. i Tersløse).
2. Hans Kristian Valdemar Schau, f. $^{17}/_{8}57$. (Afd. Major S. i Kbhvn.).
3. Valdemar Oppermann, f. $^{24}/_{11}58$. (Skovrider og Landmaaler O. i Nyrup, Holsteinborg).
4. Peter Andreas Plum Rosenberg, f. $^{28}/_{7}58$. (Redaktør Dr. phil. R. i Kbhvn.).
5. Frederik Kristian Matthiessen, f. $^{17}/_{3}55$. (Distriktslæge M. i Køge).
6. Kristian Thorvald Jørgensen, f. $^{14}/_{6}57$. (Tømmermester J. i Maribo).
7. Harald Søren Kristian Prah, f. $^{30}/_{7}57$. (Hospitalslæge P. i Slagelse).

8. Andreas Bang Michelsen, f. $8/1256$. (Afd. Pastor M. i Svejstrup i Jylland).
9. Axel Møller Mørch Steenbuch, f. $11/956$. (Pastor S. i Odense).
10. Niels Johannes Theodor Christensen, f. $9/757$. (Pastor C. i Ronne).
 Nr. 2 er skolesøgende Discipel, de øvrige Elever.
 Nr. 4, 5 og 7 danne Klassens matematisk-naturvidenskabelige Afdeling, de øvrige den sproglig-historiske.

V Klasse.

1. Herluf Arendrup, f. $6/357$. (Afd. Stiftsfysikus, Justitsraad A. i Odense).
2. Axel Vedel, f. $4/259$. (Amtmand, Kammerherre V. i Sorø).
3. Knud Adolf Emil Nielsen, f. $24/359$. (Skolelærer N. i Næstelsø).
4. Povl Johannes Østerby, f. $11/1057$. (Fhv. Grosse-rer Ø. i Avstralien).
5. Johannes Prip, f. $29/158$. (Pastor P. i Svenborg).
6. Severin Andreas Bang Michelsen, f. $21/458$. (Afd. Distriktslæge M. i Saltum i Vendsyssel).
7. Henrik Joakim Buchwald, f. $20/1158$. (Premierlieutn. B. til Estruplund i Jylland).
8. John Leopold Lübschitz, f. $23/458$. (Dekorationsmaler L. i Kbhvn.).
9. Dankvart Faaborg Richter, f. $3/258$. (Pastor R. i Boslunde).
10. Kristian Hansen, f. $19/458$. (Værtshusholder H. i Sorø).
11. Theodor Julius Thomsen, f. $6/459$. (Tømmermester T. i Slagelse).

12. Karl Verner Hornemann Dahlerup, f. $31/1059$.
(Byfoged og Borgmester D. i Mariager).
13. Markus Konrad Koefoed, f. $7/359$. (Adjunkt K. i Rønne).

Nr. 2, 8 og 10 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

Nr. 1, 3, 4, 5 og 7 danne Klassens matematisk-naturvidenskabelige Afdeling, de øvrige den sproglig-historiske.

IV Klasse.

1. Kristian Frederik Gjern Jacobsen, f. $13/859$. (Apotheker J. paa Avgustenburg paa Als).
2. Edvard Ægidius Lützen, f. $18/1057$. (Afd. Lærer L. paa Færøerne).
3. Povl Ludvig Peter Georg Sylow, f. $27/1259$. (Afd. Byfoged og Borgmester S. i Korsør).
4. Frederik Vilhelm Linstow, f. $24/1058$. (Afd. Justitsraad L. i Sorø).
5. Jens Karl Francisco Johannes Beyerholm, f. $5/358$. (Seminarielærer B. paa Jonstrup).
6. Johannes Jørgen Brammer Rüssel, f. $30/359$. (Skolelærer R. i Buttrup ved Holbæk).
7. Kristian Frederik Emil Gade, f. $22/160$. (Læge G. i Sønderborg paa Als).
8. Holger Kristoffer Konrad Nyholm, f. $15/860$. (Kriminalretsassessor N. i Kbhvn.).
9. Johan Kristian Vibe Harhoff, f. $19/260$. (Afd. Konferensraad H. i Ringsted).
10. Gutzon Oluf Münster, f. $13/659$. (Forpagter M. paa Peterslund).

Nr. 4 og 9 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

Nr. 2, 4, 6, 8 og 10 udgjøre den sproglig-historiske Afdeling, de øvrige den mathematisk-naturvidenskabelige.

IV Realklasse,
som vil underkaste sig Afgangsexamen.

1. Vilhelm Thor Dyrhaug (Elmquist), f. $^{10}/_{4}58$. (Plejefader Krigsraad D. i Korsør).
2. Johannes Smith, f. $^{3}/_{12}59$. (Fhv. Kbmd. F. S. i Sorø).
3. Ole Karl Kristian Jørgensen, f. $^{22}/_{12}58$. (Murmester J. i Sorø).
4. Hans Andersen Wermer, f. $^{19}/_{9}57$. (Afd. Propr. W. i Slesvig).
5. Johan Frederik Wolf, f. $^{10}/_{12}57$. (Pastor W. i Egebjerg).
6. Georg Julius Hansen, f. $^{26}/_{4}58$. (Cand. pharm. H. paa St. Thomas).
7. Karl Vilhelm Locher, f. $^{20}/_{8}59$. (Konsul og Kbmd. L. i Fredericia).
8. Otto Joakim Niels Thaarup, f. $^{18}/_{6}57$. (Godsforvalter T. paa Broholm i Fyn).
9. Frederik Julius Petersen, f. $^{23}/_{7}58$. (Redaktør P. i Svenborg).
10. Kaspar Johannes Rahr Boye, f. $^{13}/_{8}58$. (Kaptejn B. paa St. Croix).
11. Karl Vilhelm Gade, f. $^{2}/_{1}58$. (Broder til Nr. 7 i IV Kl.).
12. Holger Kristian Knudsen, f. $^{9}/_{1}58$. (Propr. K. til Lysholm paa Als).

13. Herman Theodor Muus Nagel, f. $\frac{8}{11}57$. (Konsul og Apotheker N. i Højer).

Nr. 1, 2 og 3 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

III Klasse.

1. Adolph Oppermann, f. $\frac{14}{1}61$. (Broder til Nr. 3 i VI Kl.).

2. Lavrits Kristian Münster, f. $\frac{3}{9}60$. (Broder til Nr. 10 i IV Kl.).

3. Axel Johan Hasselbalch, f. $\frac{24}{7}60$. (Afd. Forpagter H. paa Vibeholm ved Kbhvn.).

4. Johan Frederik Voigt Halvorsen, f. $\frac{26}{4}60$. (Pastor H. i Sandager i Fyn).

5. Kristian Brandstrup, f. $\frac{8}{6}59$. (Skolelærer B. i Tranekær paa Langeland).

6. Valdemar Joakim Kähler, f. $\frac{19}{10}59$. (Fabrikant K. i Kbhvn.).

7. Karl Adolf Linstow, f. $\frac{13}{6}61$. (Broder til Nr. 4 i IV Kl.).

8. Morten Kristian Hempel Dreyer, f. $\frac{21}{6}60$. (Redaktør, Kancelliraad D. i Odense).

9. Ludvig Ferdinand Schultz, f. $\frac{25}{1}59$. (Jægermester S. til Idasgaard og Antvorskov Ladegaard).

Nr. 6 og 7 er skoles. Disciple, de øvrige Elever.

Nr. 1, 5, 6 og 9 udgjøre den math.-naturv. Afdeling, de øvrige den sprogl.-historiske.

III Realklasse.

1. Hans Henrik Schou, f. $\frac{20}{1}60$. (Kbmd. S. i Slagelse).

2. Vilhelm Hans Sofus Carstens, f. $\frac{13}{7}58$. (Pastor C. i Flensborg).

3. Karl Kristian Asmussen, f. $^{22}/_{3}60$. (Skræder A. i Sorø).
 4. Gustav Schau, f. $^{28}/_{10}59$. (Broder til Nr. 2 i VI).
 5. Louis Kristian Smith, f. $^{12}/_{5}60$. (Kbmd. S. S. i Sorø).
 6. Herman Frederik Lavriits Albertsen, f. $^{25}/_{8}60$. (Afd. Skibsreder A. i Karebæksminde).
 7. Ejner Kiellerup, f. $^9/_{6}60$. (Adjunkt K. i Sorø).
 8. Ditlev Voss, f. $^3/_{10}58$. (Kaptejn V. i Fredericia).
- Nr. 2, 6 og 8 ere Elever, de øvrige skolesøgende Disciple.

II Klasse.

1. Borge Esaias Bernhof Jacobsen, f. $^{25}/_{4}62$. (Broder til Nr. 1 i IV).
2. Marius Godskesen, f. $^7/_{7}61$. (Toldkontrollør G. i Kbhvn.).
3. Bruno Karl Emil Wesche, f. $^{17}/_{5}61$. (Grosserer og Skifertækker W. i Kbhvn.).
4. Markus Mathiesen, f. $^{17}/_{9}60$. (Pastor M. i Bakken-drup).
5. Ludvig Frederik Vilhelm Dahlerup, f. $^{15}/_{8}61$. (Broder til Nr. 12 i V).
6. Andreas Boghart Richter, f. $^{21}/_{5}61$. (Broder til Nr. 9 i V).
7. Karl Kristian Henrik Holberg, f. $^{23}/_{12}61$. (Plejefader Pastor Krog-Meyer i Nidløse).
8. Frederik Josef Frederiksen, f. $^{31}/_{3}60$. (Apotheker F. i New Orleans).
9. Hans Winther, f. $^{20}/_{8}61$. (Provst W. i Gimlinge).
10. Jens Peter Nikolaj Østergaard, f. $^{10}/_{7}61$. (Inspektør Ø. paa Sorø Amts Sygehus).

11. Vilsgaard Kristian Stangerup Hansen, f. $^{22}/_561$. (Fhv. Adjunkt II. H. i Sorø).
12. Viktor Emanuel Camillo Bruun, f. $^{21}/_860$. (Litteratus C. B. i Kbhvn.).
13. Valdemar Avgust Peter Harald Buchwald, f. $^{24}/_460$. (Broder til Nr. 7 i V).
14. Ludvig Sylo w, f. $^6/_1061$. (Broder til Nr. 3 i IV).
15. Valdemar Emil Rikard Nielsen, f. $^{16}/_1059$. (Pastor N. paa Færøerne).
16. Frederik Vedel, f. $^9/_860$. (Fhv. Proprietær V. paa Snoghøj).
17. Theodor Jermiin Arenstorff, f. $^{14}/_{12}60$. (Afd. Stamhusbesidder A. til Overgaard i Jylland).
Nr. 8, 10, 11, 14 og 15 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

II Realklasse.

1. Jakob Christiansen, f. $^{15}/_360$. (Skibsfører C. i Flensborg).
2. Peter Sofus Johannes Rasmussen, f. $^8/_261$. (Smed R. paa Vemmetofte).
3. Kristian Frederik Heise, f. $^{24}/_{10}61$. (Pastor II. i Pedersborg).
4. Hans Frederik Vilhelm Christensen, f. $^{26}/_861$. (Guldsmed C. i Sorø).
5. Karl Johan Kristian Visby, f. $^{24}/_1.59$. (Kbmd. V. i Nakskov).
6. Henning Marius Møller, f. $^{25}/_759$. (Fhv. Propr. M. i Kbhvn.).
7. Ludvig Brandstrup, f. $^{16}/_861$. (Broder til Nr. 5 i III).

8. Andreas Molbech Lundh, f. $^{14}/_{10}60$. (Apotheker L. i Korsør).
9. Henry Knigth Mallgrav, f. $^6/_{11}58$. (Kbmd. M. i Frederikssted paa St. Croix).
10. Frederik Gutzon William Bang, f. $^{12}/_{8}59$. (Broder til Nr. 1 i VI).
11. Ferdinand Valdemar Tolderlund, f. $^{14}/_{1}60$. (Forpagter T. paa Aarupgaard i Slesvig).
12. Alfred Tommerup, f. $^{10}/_{6}60$. (Prokurator, Kammer-assessor T. i Præsto).

Nr. 2, 3, 4, 5 og 6 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

I Klasse.

1. Avgust Reenberg Flagstad, f. $^8/_{8}61$. (Pastor F. i Søby i Fyn).
2. Niels Karl Beck, f. $^{20}/_{2}64$. (Flhv. Moller B. i Sorø).
3. Johannes Kristian Magnus Rump, f. $^{11}/_{8}61$. (Byfoged og Borgmester R. i Korsør).
4. Mads Rasmussen, f. $^{14}/_{7}60$. (Gaardmand Rasmus Hansen i Bregnemose i Fyn).
5. Emil Ole Ludvig Smith, f. $^{18}/_{9}62$. (Pastor S. i Tystrup).
6. Hans Jørgen Tornøe Hørlück, f. $^{13}/_{12}62$. (Skolelærer H. i Hesselager i Fyn).
7. Andreas Esbensen Brodtkorb, f. $^{15}/_{5}62$. (Kbmd. B. i Vardø i Norge).
8. Hans Kristian Oskar Gandrup, f. $^2/_{2}62$. (Kbmd. G. i Odense).
9. Frederik Jens Vilhelm Madsen, f. $^{13}/_{3}63$. (Skuespiller M. i Norge).

10. Vilhelm Rosenberg, f. $20/862$. (Broder til Nr. 4 i VI).
 11. Viktor Johannes Thor Nissen, f. $15/762$. (Bygningskonduktør N. i Sorø).
 12. Karl Heinrich Krabbe, f. $5/1261$. (Inspektør, Lieutn. K. paa Sorø Banegaard).
- Nr. 2, 7, 11 og 12 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

I Realklasse.

1. Karl Vincens Oppermann, f. $21/163$. (Broder til Nr. 3 i VI og Nr. 1 i III).
2. Johan Karl Georg Rehtvig, f. $27/461$. (Slagter R. i Sorø).
3. Valdemar Kristian Petersen, f. $27/1161$. (Bager P. i Kbhvn.).
4. Theodor Valdemar Axel Rehtvig, f. $6/762$. (Broder til Nr. 2).
5. Louis Felix Siboni, f. $16/462$. (Musiklærer og Organist S. i Sorø).
6. Lavrits Alexander Christensen, f. $17/263$. (Broder til Nr. 4 i II Realkl.).
7. Alfred Viktor Emanuel Poulsen, f. $13/1262$. (Kbmd. og Skræder P. i Sorø).
8. Peter Frederik Hansen, f. $17/562$. (Broder til Nr. 10 i V).
9. Peter Vilhelm Julius Wiboltt, f. $27/362$. (Kbmd. W. i Nakskov).
10. Charles Otto Koop, f. $30/164$. (Plejefader Bogbinder K. i Sorø).
11. Jens Peter Lund, f. $16/262$. (Restavratør L. i Kbhvn.).

12. Edvard Emil Carlsen, f. $^{22}/_{9}60$. (Godsforvalter C. paa Bækkeskov).
13. Sigismund de Nully Brown, f. $^{18}/_{10}61$. (Grosserer B. i Kbhvn.).
14. Louis Rainall Midjord Poulsen, f. $^{2}/_{9}61$. (Broder til Nr. 7).
15. Hans Oskar Nienstædt, f. $^{17}/_{7}63$. (Grosserer N. i Kbhvn.)
16. Adolf Hans Kristian Boye, f. $^{2}/_{4}62$. (Kolonibestyrer B. i Grønland).
17. Sverkel Hansen, f. $^{11}/_{8}62$. (Kammersanger H. i Kbhvn.).

Nr. 1, 3, 9, 11, 12, 15 og 17 ere Elever, de øvrige skolesøgende Disciple.

Beneficier.

Gratistpladser paa Opdragelsesanstalten have været tildelte 14 Elever, nemlig: H. J. Bang, V. Oppermann, P. A. P. Rosenberg, F. K. Matthiessen, K. T. Jørgensen, H. S. K. Prahl, A. B. Michelsen, S. A. B. Michelsen, J. Prip, P. J. Østerby, D. F. Richter, T. J. Thomsen, H. Arendrup og K. F. G. Jacobsen.

Ansøgninger om Gratistpladser maa hvert Aar fornyes. De stiles „Til Kongen“ og indsendes til Rektor.

Det Müllerske Legat (100 Kroner) har været tillagt følgende 19 Elever: H. J. Bang, V. og A. Oppermann, A. B. Michelsen, N. J. T. Christensen, P. A. P. Rosenberg, F. K. Matthiessen, L. K. V. Nagel, J. Prip, K. V. H. og L. F. V. Dahlerup, D. F. og A. B. Richter, S. A. B. Michelsen, K. F. E. Gade, P. L. P. G. Sylow, J. F. Wolf, K. J. R. Boye og M. Godskesen.

Ansøgninger om dette Legat, der kun kan tillægges Elever, som ere Sønner af kongelige Embedsmænd, maa ligeledes hvert Aar fornyes og forsynes med ny Transgattest. De stiles til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet og indsendes til Rektor.

Nedsættelse af 96 Kroner i det aarlige Elevkontingent (400 Kroner) er tilstaaet følgende 8 Elever: E. Æ. Lützen, P. L. P. G. Sylow, J. K. F. J. Beyerholm, G. O. og L. K. Münster, J. J. B. Rüssel, O. J. N. Thaarup og A. J. Hasselbalch samt extraordinært til de fra Rønne Skole overflyttede Elever N. J. T. Christensen og M. K. Koefoed.

Fritagelse for at erlægge Skolepenge (96 Kr.) er tilstaaet følgende 13 skolesøgende Disciple: H. K. V. og G. Schau, K. Hansen, O. K. K. Jørgensen, J. Smith, F. V. og K. A. Linstow, K. K. Asmussen, L. K. Smith, V. E. R. Nielsen, J. P. N. Østergaard, K. F. Heise og L. Sylow, samt extraordinært til E. Kiellerup og L. F. Siboni som Sønner af Lærere.

Af det særlige Stipendiefond for Sorø, Frederiksborg og Roskilde lærde Skoler har H. K. V. Schau nydt højeste Stipendium (100 Kr.), K. A. E. Nielsen og J. J. B. Rüssel mellemste Stipendium (70 Kr.) og K. Hansen, J. K. F. J. Beyerholm og L. Sylow laveste Stipendium (40 Kr.).

Overlærer A. Sibbern har til at nyde det efter ham opkaldte Legat for 1874 udnævnt Stud. pharm. F. F. K. Christensen, dimitteret fra Realklasserne i 1872.

Forskjellige Efterretninger.

Bibliotheket

er i Aaret 1874 blevet forøget med c. 240 Bind og udgjør nu 35,313 Bind. Af Dubletter er intet solgt. Restbeholdningen er som forrige Aar 28,88 Øre.

Manuskriptsamlingen er bleven forøget ved afdøde Livkirurg Holmers efterladte Manuskripter:

A. 16 Bind Excerpta medicinae. 8vo.

3 Bind Bibliotheca medica, systema arteriorum, systema nervorum.

B. Krenologi. Læren om Mineralvande. 1—4. 4to.

Excerpta krenologica. 1. 2. 4—6. 4to med Supplement.

Catalogue des Eaux minerales. 1—3. 4to.

Aquæ minerales descriptæ. 1—2. 4to.

Catalogue des ouvrages des Eaux minerales. 1—4.

Bibliotheca hydrographica.

C. Beregninger. 1—3, hvoraf 1 henhører til Krenologica.

D. Geographica. I—IX, hvoraf I i 5 Afdelinger.

1 Bind. Stæders Beliggenhed efter Brede, Længde og Højde.

1 Tabeller over Maal, Vægt og Mynt.

E. Lexicographica. 1. Næringsmidler, Bolig.

— 2. Technica nautica.

— 1 Mappe. Varia technica.

F. Krig, Slag og Fred 2701 f. Chr. — 1865 p. Chr.

Chronologica. 1. Indledning.

Excerpta chronologica I. Defecta explenda.

1—3.

4 Mapper i 8vo til viri celebres, med 1 Mappe Indhold og

2 Supplementer. 1 Mappe Pictores.

11 Kapsler. Opifices.

16 — Slag.

4 — Gentes.

4 — Familiae.

samt en Del løse Optegnelser.

Det specielle Tilsyn er overdraget til Overlærer Bang.

Den naturhistoriske Samling

er i dette Skoleaar forøget med følgende Gjenstande:

A. Den zoologiske Afdeling.

Pattedyr:

Ursus maritimus. Isbjørn. Hovedskal. Grønland.

Bradypus tridactylus. Dovendyr. Udst. Sydamerika.

Krybdyr:

Cistudo sp. I Spiritus. Mexico. Given af Disc. V. Clausen.

Trionyx ferox. I Spiritus. Nordamerika.

Svampe:

Euplectella aspergillum. Philippinerne.

B. Den mineralogiske og geognostiske Afdeling.

En Diamant. Minas Geraes i Brasilien.

Forgylt Gipsmodel af en Guldmasse, som vejede 87 Pund. Originalen, som findes i Bjergkorpsets Samling i St. Petersborg, er funden 1872 ved Miask i Ural.

Struvit, fundet 60 Fod nede i det mudrede Lag, som danner Bunden af Limfjorden ved Aalborg.

En Haardhedsskala.

Mastodon angustidens. Gipsafstøbning af den venstre Underkæbe . Piemont.

- Mastodon angustidens*. Gipsafstøbning af en Kindtand, som ikke er brugt.
- Mystriosaurus longipes*. Bronn. Liasskifer. Holzmaden. Würtemberg. Gipsafstøbning.
- Ichthyosaurus tenuirostris*. de la Beche. Liasskifer. Boll. Würtemberg. Originalplade.
- Archegosaurus Decheni*. Goldfuss. Stenkulsform. Saarbrück. Gipsafstøbning af Hovedskallen.
- Amblypterus eurypterigius*. Ag. Doppeltplade. Stenkulsform. Saarbrück.
- Palæoniscus Freieslebeni*. Ag. Kobberskifer. Eisleben.
- Holophychius nobilissimus*. Ag. Devonisk Form. Clascbennie ved Perth. Gipsafstøbning.
- Harpes reticulatus*. Oversil. Kalk. Beraun. Bøhmen.
- Paradoxides Bohemicus*. Boeck. Ginetz. . . —
- *rotundatus*. Barr. Doppeltplade. Ginetz. Bøhmen.
- *spinosus*. Boeck. Ginetz. . . . Bøhmen.
- Sao hirsuta*. Barr. Nedre Silur. Skrey. . . —
- Arionellus ceticephalus*. Barr. Ned. Sil. Skrey. —
- Ellipsocephalus Hoffi*. Bronn. — — Ginetz. —
- Conocephalus Sulzeri*. Barr. — — Skrey. —
- *striatus*. Emmer. — — Ginetz. —
- Arethusina Konincki*. Barr. Øvre Sil. Lodenitz. —
- Phacops latifrons*. Burm. Øvre dev. Kalk. Geroldstein. Eifel.
- *breviceps*. Corda. — sil. — Beraun. Bøhmen.
- Phacops fecundus*. Barr. — — — Kolednick. —
- Barr. var. degener. Sil. Lag. Chotec. —
- Dalmanites Hausmanni*. Emmer. Øv. sil. Kalk. Dworetz. —
- *socialis*. Barr. Øv. sil. Sandst. Beraun. —
- — — — — — — — — — —
- Trinucleus ornatus*. Burm. Mell. sil. Skifer. Lodenitz. —
- — — — — Sil. Sandsten . Beraun. —

<i>Illænus Kaceri.</i>	Barr.	Nedre sil. Lag.	Rokitzan.	Bohmen.
<i>Acidaspis minuta.</i>	Barr.	Sil. Lag.	Dlauha Hora.	—
— <i>mira.</i>	—	—	Lodenitz.	—
—	—	Øvre sil. Lag.	St. Ivan.	—
<i>Placoparia Zippei.</i>	Boeck.	Nedre —	Rokitza.	—
<i>Sphaerexochus mirus.</i>	Beyr.	Nedre sil. Lag.	Beraun.	—
<i>Bronteus palifer.</i>	Barr.	Øvre sil. Lag.	Konieprus.	—
— <i>Kutorgai.</i>	—	Sil. Lag.	Bubowitz.	—
<i>Agnostus integer.</i>	Beyr.	Nedre sil.	Skifer.	Ginetz.
<i>Goniatites retrorsus.</i>	L. v. Buch.	Øv. dev. Lag.	Büdesheim.	Eifel.
<i>Ceratites nodosus.</i>	de Haan.	Øv. Muslingkalk.	Braunschweig.	
<i>Ammonites Würtembergicus.</i>	Oppel.	Mell. br. Jura.	Würtemb.	
<i>Ammonites heterophyllus.</i>	Sow.	Øv. Lias.	Whitby.	Yorkshire.
<i>Toxoceras plicatilis.</i>	d'Orb.	Nedre Kridt.	Escragnolles.	Var.
<i>Turrilites polyplocus.</i>	Roem.	Øv.	Haldem.	Westphalen.
<i>Orthoceras Neptunicum.</i>	Bar.	Øv. sil. Lag.	Beraun.	Bohmen.
<i>Gomphoceras simplex.</i>	Bar.	Øv. sil. Kalk.	St. Ivan.	—
<i>Phragmoceras Broderipi.</i>	—	—	Lag.	Beraun.
<i>Cyrthoceratites Eifiensis.</i>	Øv. dev.	Kalk.	Geroldstein.	Eifel.
<i>Nautilus elegans.</i>	d'Orb.	Nedre Kridt.	Escragnolles.	Var.
<i>Belemnites grandis.</i>	Ziel.	Mell. br. Jura.	Rabenstein.	Baiern.
— <i>paxillosus.</i>	Schloth.	Mell. Lias.	Frommern.	Würtemb.
<i>Hippurites sulcatus.</i>	Defr.	Schneeberg.	Østerrig.	
— <i>cornu vaccinum.</i>	Bronn.	Martignes.	Dep. B. du Rh.	
—	—	—	—	—
<i>Cupressocrinus abbreviatus.</i>	Goldf.	Øv. dev.		
Kalk			Geroldstein.	Eifel.
<i>Rhodocrinus crenatus.</i>	Goldf.	Øv. dev. Kalk.	—	—
<i>Platycrinus fritillus.</i>	Müller.	—	—	—
<i>Melocrinus hieroglyphicus.</i>	Goldf.	Øv. dev.		
Lag			Breunisberg.	Stollberg.
<i>Ctenocrinus stellaris.</i>	Roem.	Nedre Graavakke.	Daun.	Eifel.

Eucalyptocrinus rosaceus. Goldf. Øv. dev. Kalk.

Geroldstein. Eifel.

Haplocrinus mespeliformis. — — — — —
Pentremites florealis. Say. Kulkalk . . . Warsan. Illinois.
Encrinites liliiformis. Schloth. Øv. Muslingkalk. Braunschweig.
Apiocrinus Prattii. Gray. Mell. br. Jura . . Wiltshire.

Calamites Suchowi. Brong. Kulskifer . . . Zwickau.
 — *dubius*. Artis. — . . . Mons. Belgien.

Annularia longifolia. Brong. }
Pecopteris arborescens. } Kulskifer. Ilmenau. Thüringen.

Neuropteris gigantea. Sternb. — Waldenb. Schlesien.
 — *conferta*. Sternb. „Todtligendes“. Böhmen.

Odonopteris Schlothheimi. Brong. Kulskifer . Thüringen.
Sphenopteris latifolia. — — . Mons. Belgien.

Pecopteris nervosa. Brong. Kulskifer . . . — —
 — *lonchitica*. — — Waldenburg. Schlesien.
 — *dentata* — — — — —
 — *arborescens* — — . Ilmenau. Thüringen.
 — *Serlii* — — . . . Saarbrück.

Alethopteris aquilina. Goepp. Kulskifer . . Saarbrück.
Lepidodendron undulatum. Sternb. Kulskifer. Mons. Belgien.

— *dichotomum*. — — — — —
 — *aculeatum*. — — Waldenb. Schlesien.

Knorria imbricatum — — — — —
Sigillaria elongata. Brong. var. minor. Kul-
 skifer Mons. Belgien.
 — *Brongniarti*. Gein. Kulskifer . . Zwickau.

Stigmariaria ficoides. Brong. — Waldenb. Schlesien.
Pterophyllum rigidum. — Lias. Gresten. Østerrig.

— *longifolium* — — — — —

Zamites Schmiedelii. Sternb. Nedre Lias.

Kulskifer. Steyerdorf i Banalet.

Ovennævnte Forsteninger ere kjøbte hos Dr. Krantz i Bonn.

Det specielle Tilsyn med denne og følgende Samling er overdraget til Overlærer Lorenzen.

Oldsagsamlingen

er forøget med følgende Gjenstande :

En beskadiget men paany tilsleben Flintkile uden Bane. Gimlinge. Given af Elev H. Winther.

En sleben Flintkile med Bane . . Als } Givne af Elev
Et Brudstykke af en lignende Kile . — } K. Knudsen.

En flad Kile. Verninge.

En Smalmejsel. Gimlinge. Given af Elev H. Winther.

En lille Hvæssesten. Næsby. Given af Pastor Waage.

Den fysiske Samling

er bleven forøget med

- 1) En Geisslersk Luftpompe.
- 2) Et Herons Vandspring (af Glas).
- 3) En Brandsprøjte (af Glas med Glasstæmpler og Glasventiler).
- 4) En elektrisk Lampe med Lanterne.

Det specielle Tilsyn med Samlingen er overdraget til Overlærer Ibsen.

Discipelbibliotheket.

I Aarets Løb ere følgende Bøger tilkomne :

Cooper. Amerikanske Fortællinger. (1. Hjortedræber.)

Aftenlæsning 1873, II. 74, I.
 Bergsøe, Bruden fra Rørvig.
 — Italienske Noveller.
 Eriksen. Fra Hjembygden.
 Ewald. Mindre Fortællinger.
 Grundtvig. Optrin af Kæmpelivet.
 Heiberg. Poetiske Skrifter. I—XI.
 Holst. For Romantik og Historie. VIII og IX.
 Ibsen. Fru Inger til Østråt.
 — Kejser og Galilæer.
 Meltzer. Smaabilleder af Folkelivet.
 Paludan-Müller. Adonis. — Tiderne skifte.
 Rosing. Smaa Digte.
 Rumohr. Fortællinger.
 Thorvaldsen. Indride og Sigrid.
 Thyregod. Landsbyhistorier. 1—4.
 Vølsungasaga.

Auerbach. I stille Timer.
 Bret Harte. Fortællinger. 1—2.
 Byron. Udvalgte dram. Digte og Fortællinger. I.
 Erkman-Chatrion. Folkeafstemningens Historie.
 — En Rekrut fra 1813.
 Euterpe.
 Kalidasa. Kongen og Danserinden.
 Mansoni. De trolovede. 1—2.
 Mark Twain. Skitser. 1.
 Marryat. Skrifter. IX—X. (IX. Fattige Jack. X. Døds-
 sejleren.)

Petersen. Livet i Oldtiden.

Wilkens. Træk af Thorvaldsens Kunstner- og Omgangsliv.

Runeberg. Samlade skrifter. I—VI. (1. Lyriska och smärre episka dikter. 2. Psalmer samt öfversättningar. 3. Större episka dikter. 4. Fänrik Ståls sägner och prosadikter. 5. Dramatiska dikter. 6. Litterära och strödda uppsatser.)

Corneille, le Cid. — Feuillet, le village. — Sandean, Md. Seiglière. — Girardin, la joie fait peur. — Molière, les précieuses. — Augier, Philiberte.

Af et Par Bøger ere opslidte Exemplarer erstattede med ny. Samlingen bestyres af Adj. Hoff og er nu opstillet i et Klasseværelse. Medhjælper ved Udlaanet er Elev V. Dahlerup.

Festligheder.

Følgende Festligheder have fundet Sted i Skoleaaret:

Den 4de Oktober Cricketkamp imellem Eleverne indbyrdes og derpaa følgende Dans.

Den 20de December Komædie af Elever med paafølgende Dans.

Fastelavnsmandag den 8de Februar Bal.

Den 8de April Bal paa Hs. Maj. Kongens Fødselsdag.

Den 6te Juni Koncert af Elever.

Den 19de Juni agtes foretagen en Kjøretur til Gavnø.

De aarlige Examina

holdes i Aar i følgende Orden:

Tirsdag den 15de Juni.

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%;">Kl. 8.</td> <td style="width: 10%;">VI</td> <td style="width: 5%; border-left: 1px solid black;">}</td> <td style="width: 35%;">Dansk Stil</td> </tr> <tr> <td></td> <td>V</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> <td>(fri Opg.).</td> </tr> <tr> <td></td> <td>IV</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> <td rowspan="2">Dansk Stil.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>IV R.</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> </tr> </table>	Kl. 8.	VI	}	Dansk Stil		V	}	(fri Opg.).		IV	}	Dansk Stil.		IV R.	}		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%;">Kl. 4.</td> <td style="width: 10%;">VI m.</td> <td style="width: 5%; border-left: 1px solid black;">}</td> <td rowspan="4" style="width: 30%; vertical-align: middle;">Arithm. Opg.*)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>V m.</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> </tr> <tr> <td></td> <td>IV</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> </tr> <tr> <td></td> <td>IV R.</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> </tr> <tr> <td></td> <td>VI s.</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> <td rowspan="2" style="vertical-align: middle;">Fransk Stil.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>V s.</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> </tr> </table>	Kl. 4.	VI m.	}	Arithm. Opg.*)		V m.	}		IV	}		IV R.	}		VI s.	}	Fransk Stil.		V s.	}
Kl. 8.	VI	}	Dansk Stil																																		
	V	}	(fri Opg.).																																		
	IV	}	Dansk Stil.																																		
	IV R.	}																																			
Kl. 4.	VI m.	}	Arithm. Opg.*)																																		
	V m.	}																																			
	IV	}																																			
	IV R.	}																																			
	VI s.	}	Fransk Stil.																																		
	V s.	}																																			

Onsdag den 16de Juni.

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%;">Kl. 8.</td> <td style="width: 10%;">VI s.</td> <td style="width: 5%; border-left: 1px solid black;">}</td> <td rowspan="2" style="width: 35%;">Lat. Version.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>V s.</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> </tr> <tr> <td></td> <td>VI m.</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> <td rowspan="2">Projektionst.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>V m.</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> </tr> <tr> <td></td> <td>IV</td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>Lat. Stil.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>IV R.</td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>Tysk Stil.</td> </tr> </table>	Kl. 8.	VI s.	}	Lat. Version.		V s.	}		VI m.	}	Projektionst.		V m.	}		IV		Lat. Stil.		IV R.		Tysk Stil.		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%;">Kl. 4.</td> <td style="width: 10%;">VI</td> <td style="width: 5%; border-left: 1px solid black;">}</td> <td rowspan="2" style="width: 30%;">Dansk Stil</td> </tr> <tr> <td></td> <td>V</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> <td>(bekj. Stof).</td> </tr> <tr> <td></td> <td>IV</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> <td rowspan="2">Geom. Opg.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>IV R.</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> </tr> </table>	Kl. 4.	VI	}	Dansk Stil		V	}	(bekj. Stof).		IV	}	Geom. Opg.		IV R.	}
Kl. 8.	VI s.	}	Lat. Version.																																				
	V s.	}																																					
	VI m.	}	Projektionst.																																				
	V m.	}																																					
	IV		Lat. Stil.																																				
	IV R.		Tysk Stil.																																				
Kl. 4.	VI	}	Dansk Stil																																				
	V	}		(bekj. Stof).																																			
	IV	}	Geom. Opg.																																				
	IV R.	}																																					

Torsdag den 17de Juni.

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%;">Kl. 8.</td> <td style="width: 10%;">VI m.</td> <td style="width: 5%; border-left: 1px solid black;">}</td> <td rowspan="2" style="width: 35%;">Geom. Opg.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>V m.</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> </tr> </table>	Kl. 8.	VI m.	}	Geom. Opg.		V m.	}		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%;">Kl. 4.</td> <td style="width: 10%;">VI m.</td> <td style="width: 5%; border-left: 1px solid black;">}</td> <td rowspan="2" style="width: 30%;">Beregnings- opgave.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>V m.</td> <td style="border-left: 1px solid black;">}</td> </tr> </table>	Kl. 4.	VI m.	}	Beregnings- opgave.		V m.	}
Kl. 8.	VI m.	}	Geom. Opg.													
	V m.	}														
Kl. 4.	VI m.	}	Beregnings- opgave.													
	V m.	}														

Onsdag den 30te Juni.

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%;">Kl. 8.</td> <td style="width: 10%;">VI. a.</td> <td style="width: 5%; border-left: 1px solid black;"></td> <td style="width: 35%;">Oldnordisk.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>VI. b.</td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>Historie.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>8—10.</td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>III, II. Latinsk Stil.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>10.</td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>IV. R. a. Engelsk.</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>IV. R. b. Naturhist.</td> </tr> </table>	Kl. 8.	VI. a.		Oldnordisk.		VI. b.		Historie.		8—10.		III, II. Latinsk Stil.		10.		IV. R. a. Engelsk.				IV. R. b. Naturhist.		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%;">Kl. 3—5.</td> <td style="width: 10%;">IV R. a.</td> <td style="width: 5%; border-left: 1px solid black;"></td> <td style="width: 30%;">Naturhistorie.</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>III R., II R. Tysk Stil.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>4.</td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>VI b. Oldnordisk.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>5.</td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>VI s. x. Latin.</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>IV R. b. Engelsk.</td> </tr> </table>	Kl. 3—5.	IV R. a.		Naturhistorie.				III R., II R. Tysk Stil.		4.		VI b. Oldnordisk.		5.		VI s. x. Latin.				IV R. b. Engelsk.
Kl. 8.	VI. a.		Oldnordisk.																																							
	VI. b.		Historie.																																							
	8—10.		III, II. Latinsk Stil.																																							
	10.		IV. R. a. Engelsk.																																							
			IV. R. b. Naturhist.																																							
Kl. 3—5.	IV R. a.		Naturhistorie.																																							
			III R., II R. Tysk Stil.																																							
	4.		VI b. Oldnordisk.																																							
	5.		VI s. x. Latin.																																							
			IV R. b. Engelsk.																																							

Torsdag den 1ste Juli.

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%;">Kl. 8—10.</td> <td style="width: 10%;">III, III R., II, II R., I, I R.</td> <td style="width: 5%; border-left: 1px solid black;"></td> <td style="width: 35%;">Mathem. og Regneopg.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>8.</td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>VI s. x. Græsk.</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>IV R. Historie.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>10.</td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>VI m. Naturlære.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>12.</td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>VI s. y. Græsk.</td> </tr> </table>	Kl. 8—10.	III, III R., II, II R., I, I R.		Mathem. og Regneopg.		8.		VI s. x. Græsk.				IV R. Historie.		10.		VI m. Naturlære.		12.		VI s. y. Græsk.		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%;">Kl. 3—5.</td> <td style="width: 10%;">III, III R., II, II R., I, I R.</td> <td style="width: 5%; border-left: 1px solid black;"></td> <td style="width: 30%;">Dansk Stil.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>4.</td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>VI s. Naturlære.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>5.</td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>VI m. Engelsk.</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="border-left: 1px solid black;"></td> <td>IV R. Mathematik.</td> </tr> </table>	Kl. 3—5.	III, III R., II, II R., I, I R.		Dansk Stil.		4.		VI s. Naturlære.		5.		VI m. Engelsk.				IV R. Mathematik.
Kl. 8—10.	III, III R., II, II R., I, I R.		Mathem. og Regneopg.																																			
	8.		VI s. x. Græsk.																																			
			IV R. Historie.																																			
	10.		VI m. Naturlære.																																			
	12.		VI s. y. Græsk.																																			
Kl. 3—5.	III, III R., II, II R., I, I R.		Dansk Stil.																																			
	4.		VI s. Naturlære.																																			
	5.		VI m. Engelsk.																																			
			IV R. Mathematik.																																			

*) Ved Klassetallet betegner m den mathematisk-naturvidenskabelige, s den sproglig-historiske Afdeling; Bogstaverne a, b og x, y forskellige Dele af Klassen.

Fredag den 2den Juli.

Kl. 8. VI s. Engelsk. VI m. Matematik. IV R. Geografi. IV b. Latin. 10—12. V Oldnordisk.	Kl. 5. VI a. Historie. VI b. Fransk. IV a. Latin. IV y. } Matematik. IV R. x. } II R. Tegning.
--	---

Lørdag den 3die Juli.

Kl. 8. VI a. Fransk. VI s. y. Latin. IV x. Matematik. 10—12. V Græsk. II Tysk.	Kl. 3—4. V Tysk. 3. IV R. Naturlære. 3—5. III Fransk. III R. Tegning. II R. Fransk. I Naturhistorie.
--	---

Mandag den 5te Juli.

Kl. 8—10. III m. Naturlære. II Geografi. 10. IV R. Fransk. 10—12. I Matematik. I R. Religion.	Kl. 3. IV R. Tysk. 3—5. V s. Latin, IV Historie. III R. Geografi. II R. Geometri.
---	---

Tirsdag den 6te Juli.

Kl. 8—10. III s. Græsk. II R. Engelsk. I R. Fransk. 10—12. III Naturhistorie. I Tysk.	Kl. 3—5. III R. Historie. II Naturhistorie. II R. Geografi. I R. Matematik.
---	--

Onsdag den 7de Juli.

Kl. 8—10. IV Fransk. III Geografi. I R. Geografi. 10—12. III R. Tysk. II Latin.	Kl. 3—5. V m. Matematik. II R. Historie. I Fransk.
---	--

Torsdag den 8de Juli.

Kl. 8—10. IV Tysk. III Latin. II Geometri. 10—12. I Historie. I R. Naturhistorie.	Kl. 3—5. V Engelsk. III R. Fransk. II R. Arithmetik. I R. Tysk.
---	--

Fredag den 9de Juli.

Kl. 8—10. V Fransk. IV Geografi. 9—12. Prøve med de ny indmeldte.	Kl. 3—5. IV m. Naturlære. III Historie. III R. Engelsk. II Religion. II R. Naturhistorie. Prøve med de ny indmeldte.
--	--

Lørdag den 10de Juni.

Kl. 8—10. IV s. Græsk. III Tysk, II Arithmetik. 10—12. V Historie. I Geografi.	Kl. 3—5. III R. Naturlære. II Fransk. II R. Religion. I R, Historie.
--	---

Mandag den 12te Juli.

Kl. 8—10. V Naturlære. II R. Tysk. I Latin. 10—12. III Mathematik. III R. Naturhist.	Kl. 3—5. IV Naturhistorie. III R. Mathematik. I Religion. I R. Engelsk.
--	--

Onsdagen den 14de Juli Kl. 9 foretages Omflytningen. De ny til Skolen indmeldte Disciple prøves Fredagen den 9de Juli Kl. 9 Form. Mandagen den 16de Avgust Kl. 8 Form. begynder Undervisningen atter efter Sommerferien.

Til at overvære de mundtlige Prøver indbydes de af Disciplenes Fædre eller Værger samt alle andre Velyndere af Skolen, som dertil maatte have Lejlighed.

